

«Самұрық-Қазына» АҚ
Басқармасының
2022 жылғы «_____» _____
№_____ хаттама
шешіміне №2 қосымша

**«САМУҰРЫҚ-ҚАЗЫНА» АҚ ҚОРЫНЫҢ ТОБЫНА
АРНАЛҒАН ӨНДІРІСТІК ҚАУІПСІЗДІКТІ БАСҚАРУ
ЖӨНІНДЕГІ КОРПОРАТИВТІК СТАНДАРТ**

Нұсқа: 1.0

Иесі: Еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторы

Әзірлеуші: Еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторы

Астана қаласы, 2022 жыл

«Самұрық-Қазына» АҚ-ның портфельдік компанияларындағы жұмыскерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мен үшін және жалпы Қор үшін басты құндылық. «Самұрық-Қазына» АҚ-ның инвестициялық жобаларға және портфельдік компаниялардың қызметіне қатысуы жұмыс орындарының қауіпсіздігін, персонал мен халықты қауіпті өндірістік факторлардың әсерінен қорғауды қамтамасыз етеді».

А. М. Сәтқалиев
«Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасы

Мазмұны

1-бөлім. Мақсаты мен жалпы ережелері	4
4-бөлім. Негізгі қағидаттар мен тәсілдер	9
5-бөлім. Бизнес-процестер	12
6-бөлім. Процестің сипаттамасы	13
6.1 ӨҚ-ны басқару жүйесін жоспарлау	14
6.2 ӨҚ-ны басқару жүйесінің жұмыс істеуі	22
5.1 ӨҚ тиімділігінің мониторингі және талдауы	31
7-бөлім. Рөлдер мен өкілеттіктер	36
<u>1-қосымша</u>	<u>38</u>
<u>2-қосымша</u>	<u>46</u>

1-бөлім. Мақсаты мен жалпы ережелері

- «Самұрық-Қазына» АҚ Қорының тобына арналған өндірістік қауіпсіздікті басқару жөніндегі корпоративтік стандарттың (бұдан әрі – Корпоративтік стандарт) негізгі мақсаты – Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарын, үздік әлемдік тәжірибелер мен тәсілдерді, сондай-ақ Қордың портфельдік компаниялары қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып «Самұрық-Қазына» АҚ (бұдан әрі – Қор) және оның портфельдік компанияларының өндірістік қауіпсіздікті басқару жүйесін құру/жетілдіру аясындағы мәселелерді бірыңғай нормативтік және әдістемелік қамтамасыз ету.
- Осы Корпоративтік стандарттың талаптары Қазақстан Республикасының еңбекті қорғау, тасымалдау процесінің қауіпсіздігі, өнеркәсіптік, өрт, радиациялық, ядролық қауіпсіздік және т.б. саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкес белгіленген, оларға толық көлемде сәйкес келеді және оларға қосымша болып табылады. Өндірістік қауіпсіздікті басқарудың қолданыстағы жүйесін жетілдіру қажеттілігі қауіпсіздікті қамтамасыз етудің маңыздылығымен, апаттар мен жарақаттанудың алдын алумен, өндірістік қауіпсіздікті басқаруда келесі міндеттерді жоспарлауды, шешуді және қадағалауды қамтамасыз ететін заманауи

белсенді модельдер мен құралдарды енгізумен байланысты:

- компания үздіксіз жұмыс істейтін жоғары ұйымдасқан өндірістік қауіпсіздік жүйесінің жетістіктері, өйткені шығарылатын өнімнің сапасы мен қызмет көрсетудегі ақаулар, тоқтап қалу және проблемалар азаяды;
- өндірістік қауіпсіздік, сондай-ақ барлық деңгейдегі персоналды тарту бойынша мәдениетті арттыру;
- өндірістік қауіпсіздік процестерін басқарудың жүйелік тәсілін іске асыру, барлық деңгейлерде қарапайым, ашық және түсінікті;
- оқиғалардың, жарақаттану жағдайларының және кәсіптік аурулардың алдын алуға бағытталған басқарудың алдын алу қағидаты;
- оқиғалардың, авариялар мен оқыс оқиғалардың санын, сондай-ақ олардың салдарларының (залалдарының) ауқымын азайту үшін қауіпті іс-әрекеттер мен жағдайларды алдын ала анықтау;
- өндірістік қауіпсіздік саласындағы қолданыстағы заңнамалық және басқа талаптарға сәйкестігіне кепілдік беру үшін тәсілдерді біріздендіруді қамтамасыз ету, деректерді бірыңғай жүргізу және қайталануды болдырмау;
- жазатайым оқиғалардың және кәсіптік аурулардың, авариялар мен оқыс оқиғалардың туындау себептерінің, қауіпті жағдайлар мен қауіпті әрекеттердің, сондай-ақ нормативтік талаптардың бұзылу жағдайларының түбегейлі себептерін жүйелі талдауды ұйымдастыру;
- қолайлы және қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау және нормативтік талаптарға сәйкессіздіктерді уақтылы жою жөніндегі шараларды ұтымды жоспарлауды және іске асыруды қамтамасыз ету;
- пайдалану жөніндегі нормативтік талаптарға және тәуекелдерді басқару жүйесіне сәйкес қауіпті өндірістік объектілерді сенімді пайдалануды қамтамасыз ету;
- өндірістік бақылаудың тиімділігін қамтамасыз ету және оны барлық деңгейлерде жүзеге асырудың кешенді тәсілін іске асыру, өндірістік қауіпсіздік процестерін егжей-тегжейлі мониторингтеу және талдау;
- жұмыскерлердің іс-қимылын үйлестіруді, өндірістік қауіпсіздік саласындағы ақпараттандыруды қамтамасыз ету.

2-бөлім. Қолдану саласы

- Осы Корпоративтік стандарт өндірістік қызметті жүзеге асыратын Қор тобындағы өндірістік қауіпсіздікті басқару жүйесіне қолданылады. Осы Корпоративтік стандарттың талаптары Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және Қордың және портфельдік компаниялардың (бұдан әрі – ПК) корпоративтік басқару нормаларына қайшы келмейді.

3-бөлім. Анықтамасы мен қысқартылуы

- Осы Корпоративтік стандартта келесі анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
  - **Түпкілікті себептерді талдау (ТСТ)** – қолайсыз оқиғаның негізгі факторларын немесе себептерін анықтауға көмектесетін құрылымдық, қадамдық процесс. Жүйенің істен шығуына ықпал ететін факторларды немесе оны тудыратын себептерді түсіну мәселені шешу және оны болашақта болдырмау үшін әрекет ету жоспарын жасауға көмектеседі;
  - **Өмірлік маңызды қағидалар** – жетекші компаниялардың ӨҚ саласындағы озық халықаралық тәжірибесі, сондай-ақ компаниялар тобында болған жазатайым оқиғалар, оқыс оқиғалар мен авариялар туралы қолда бар ақпаратты талдау негізінде әзірленген жұмыстарды қауіпсіз орындаудың негізгі талаптары;
  - **Артта қалған индикаторлар** – бір уақытта бір немесе одан да көп кедергілерді (кедергілерді) көрсететін тәуекелдерді басқару жүйесіндегі дәреже мен нақты салдарларды бағалауға арналған индикаторлар;
  - **Қауіпсіздікті бақылау карточкалары/оқиғаларды тіркеу карточкалары (safety observation card/Hazard observation card)** – бұл ПК мен мердігер ұйымдардың жұмыскерлеріне қауіпті еңбек жағдайлары, іс-әрекеттері, мінез-құлқы, объектілердегі ықтимал қауіпті жағдайлар туралы хабарлауға, сондай-ақ ӨҚ саласындағы тәуекелдерді басқарудың алдын алу шараларының негізгі элементі болып табылатын жұмыстарды жүргізу процесінде қауіпті және зиянды өндірістік факторлардың әсерін азайту, еңбек жағдайларын, жабдықтардың, ғимараттардың, құрылыстардың және қолданылатын тетіктердің, құралдардың жағдайын жақсарту

бойынша ұсыныстар енгізуге мүмкіндік беретін құрал;

- **Қызметтің негізгі көрсеткіштері (бұдан әрі – ҚТК)** – басшылардың қызметін бағалау процесінде негізгі элемент болып табылады. ҚТК – бұл қойылған мақсаттарға қол жеткізу дәрежесін сипаттайтын көрсеткіш;
- **Жол-көлік оқиғаларының коэффициенті (Motor Vehicle Crash Rate, MVCR)** – соңғы 12 айда болған жол-көлік оқиғаларының саны 1 миллион км-ге көбейтіліп, жүріп өткен километрге (соңғы 12 айда) бөлінген;
- **Өлім-жітім коэффициенті (Fatality Accident Rate, FAR)** – соңғы 12 айда болған өліммен аяқталған Жазатайым оқиғалардан зардап шеккендердің саны 100 миллион адам-сағатқа көбейтіліп, жұмыс істеген адам-сағаттардың жалпы санына (соңғы 12 айда) бөлінеді;
- **Жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттану коэффициенті (Lost Time Injury Frequency, LTIF)** – соңғы 12 айда еңбек ету қабілетінен айырылған Жазатайым оқиғаларда зардап шеккендердің (соның ішінде қаза тапқандардың) саны 1 миллион адам-сағатқа көбейтіліп, жұмыс істеген адам-сағаттардың жалпы санына (соңғы 12 айда) бөлінеді;
- **Түпкілікті (негізгі) себептер** – жазатайым оқиғаның немесе оқиғаның пайда болуына әсер еткен басқару жүйесінің кемшіліктері сияқты басқаруға қатысты факторлар;
- **Түзету іс-шаралары** – анықталған сәйкессіздіктің немесе басқа да жағымсыз жағдайдың себепін жою және оның қайта туындауының алдын алу үшін қабылданған іс-әрекет;
- **Дағдарыстық жағдайлар** – ПҚ-ның қалыпты жұмысының жоспарланбаған бұзылуы, оның қызметінің тұрақтылығына қауіп төндіреді; ПҚ-ның беделіне, оның қаржылық әл-ауқатына немесе ұзақ мерзімді перспективада өміршеңдігіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін оқиға;
- **Қауіпсіздік мәдениеті** – бұл ұйымдардың қызметі мен жеке тұлғалардың мінез-құлқының сипаттамалары мен сипаттамаларының жиынтығы, бұл ӨҚ-ның проблемаларына олардың маңыздылығымен анықталатын басымдық ретінде назар аударылатындығын анықтайды;
- **Қауіпсіздік жөніндегі іс-шаралар** – заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілердің талаптарымен, оның ішінде ұйымның саясатымен және ішкі нормативтік құжаттамамен айқындалатын ӨҚ саласындағы мақсаттарды орындауға бағытталған ұйымның жоспарланған нақты қызметі;
- **Микрожарақат** – алғашқы медициналық көмек көрсету жағдайы (FAC, First Aid Case), бір реттік өңдеумен және кейіннен медициналық көмек көрсетуге немесе аса ауыр жарақатқа әкеп соқпайтын ұсақ сызаттарды, кесулерді, күйіктерді, сынықтарды және т. б. тексерумен шектеледі;
- **Нөлдік жарақаттану (Vision Zero)** – бұл өндірістің барлық деңгейлеріндегі қауіпсіздік, еңбек гигиенасы және жұмысшылардың әл – ауқаты сияқты үш бағытты біріктіретін профилактиканы ұйымдастыру тәсілі;

- **Қауіп** – жарақат алуға немесе адам денсаулығына басқа зиян келтіруге қабілетті өндірістік фактор;
- **Озық индикаторлар** – тәуекелдерді басқару жүйесін қолдаудағы тиімділікті көрсететін тәуекелдерді басқару жүйесіндегі дәреже мен нақты салдарларды бағалауға арналған индикаторлар;
- **Қауіпсіздік бойынша мінез-құлық аудиттері/ бақылаулары/ диалогтары (ҚМҚА/ҚМҚБ/ҚМҚД)** – барлық деңгейдегі басшылар, барлық санаттағы мамандар, жұмыскерлер өкілдері және ӨҚ қызметтерінің жұмыскерлері өндірістік объектілерге, жұмыстарды орындау орындарына барады, жұмыскерлердің іс-әрекеттерін бақылайды және қауіпті немесе қауіпсіз жұмыс әдістерін талқылайды және жұмыскерлерді ӨҚ талаптарын белсенді сақтауға тартады;
- **Мердігерлік ұйым** – келісімшартқа (шартқа) сәйкес Қордың аумағында немесе ПҚ мүддесінде жұмыстарды орындайтын, қызметтер көрсететін немесе тауарлық-материалдық құндылықтарды беретін және ӨҚ-ны қамтамасыз ету сапасына әсер етуі мүмкін заңды немесе жеке тұлға;
- **ӨҚ бойынша көрсеткіштер** – ӨҚ саласындағы ПҚ қызметін сипаттайтын көрсеткіштер;
- **Ықтимал қауіпті оқиға (Near Miss)** – жарақат пен зақым келтірмеген оқиға;
- **Проактивті құралдар (әдістер)** – бұл қауіпсіздік мәдениетін арттыруға, сондай-ақ жедел және нүктелік жою арқылы жұмысшылар мен қоршаған ортаға жағымсыз салдарлардың көрінісін болдырмауға бағытталған тәсіл;
- **Өндірістік қауіпсіздік (ӨҚ)** – негізгі бағыттар және радиациялық, ядролық қауіпсіздік, электр қауіпсіздігі, тасымалдау процесінің қауіпсіздігі және т. б. сияқты жеке ПҚ-ның нақты рәсімдері ретінде еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі саласындағы рәсімдерді қамтитын басқару жүйесі;
- **Оқиға** – өртке, жарылысқа, апатқа, оқиғаға немесе бас тартуға, жол-көлік оқиғасына немесе ДК бизнесі мен беделіне әсер ететін кез келген басқа оқиғаға әкелген немесе әкелуі мүмкін ПҚ-ның өндірістік қызметінің нәтижесінде немесе процесінде орын алған кез келген жоспарланбаған оқиға;
- **Кәсіптік ауру** – жұмыскердің өз еңбек (қызметтік) міндеттерін орындауына байланысты оған зиянды өндірістік факторлардың әсер етуінен туындаған жіті немесе созылмалы ауру.
- **Тәуекел** – еңбек қызметі процесінде қауіпті оқиғаның пайда болу ықтималдығының, жарақаттың ауырлығының немесе осы оқиғадан туындаған адам денсаулығына басқа зиянның жиынтығы;
- **Физикалық себеп** – жабдықтың дұрыс жұмыс істемеуі немесе сапасының өзгеруі немесе жабдықтың физикалық жағдайы жағымсыз салдарға әкеп соқтыруы. Мысал ретінде келесі жағдайларды келтіруге болады: құбырдың үзілуі/ағып кетуі, сорғының дірілі, жылу датчигінің дұрыс жұмыс істемеуі, пеш құбырларында көміртектің пайда болуы, резервуарға найзағайдың түсуі немесе электр сымдарының қысқа тұйықталуы;

- **Адами факторы** – қажетсіз физикалық жағдайды немесе әрекетті тудырған адамның әрекеті немесе әрекетсіздігі.

4-бөлім. Негізгі қағидаттар мен тәсілдер

- **ӨҚ-ны басқарудың негізгі қағидаттары:**
- **басшылардың көшбасшылығы** – басшылар компания мен басқару мақсаттарының бірлігін жасайды, ӨҚ мәселелері бойынша қағидаттарға берілгендігін көрсетеді, жұмыскерлер компанияның мақсаттарына толық қатыса алатын ішкі ортаны құрады және қолдайды;
- **жұмыскерлерді тарту** – барлық деңгейдегі жұмыскерлер өндіріс процесінің негізін құрайды, толық тарту олардың қауіпсіздік мәдениетін жақсарту қабілеттерін тиімді пайдалануға мүмкіндік береді;
- **жүйелік тәсіл** – ӨҚ-ның тиімділігі мен нәтижелігі белгіленген мақсаттарға сәйкес өзара байланысты процестер жүйесін анықтау, түсіну және басқару кезінде жақсартады;
- **тәуекелдерді бағалауға негізделген шешімдер қабылдау** – тиімді шешімдер деректер мен кіріс ақпаратын алдын ала талдауға негізделген;
- **үздіксіз жетілдіру** – үздіксіз жетілдіру қызметті жетілдіру және пайданы қамтамасыз ету үшін ӨҚ-ны басқарудың тұрақты мақсаты болуы тиіс.
- ӨҚ-ны басқару жүйесін ұйымдастыруға жауапты тұлғалар компанияның бірінші басшысына тікелей бағынатын жоғары буын басшылары болуы тиіс.
- ӨҚ-ны басқару жүйесінің тиімді және тиімді жұмыс істеуі үшін заңнама талаптары мен ішкі рәсімдер бойынша әртүрлі санаттағы персоналды даярлау және аттестаттау қажет. Персоналды даярлау үздіксіз, кезең-кезеңмен жүргізілуі, олардың жоғары буынынан бастап басшыларды да, жүйенің қолданылатын талаптары бойынша бөлімше жұмыскерлерін де базалық оқытуды қамтуы тиіс.
- Оқытумен қатар персоналды ӨҚ саласындағы мақсаттармен, міндеттермен үнемі хабардар ету және таныстыру жүргізіледі.
- ӨҚ-ны басқару жүйесінің сапалы жұмыс істеуін растау – стандарттардың, процедуралардың, нұсқаулықтардың, нұсқаулықтардың және ӨҚ-ны басқару жүйесінің жұмыс істеуі үшін қажетті процестерді сипаттайтын басқа құжаттардың болуы. Процедуралардың ауқымы мен тереңдігі өндірістің мөлшері мен түріне, процестердің күрделілігі мен өзара байланысына, қолданылатын әдістерге, сондай-ақ жұмыстарды орындауға қатысатын персоналдың біліктілігі мен дайындық дәрежесіне байланысты анықталады.
- Компанияда ӨҚ-ны басқару жөніндегі қызметті ұйымдастыру үшін басқару жүйесінің процестерін, жоғары басшылықтың жауапкершілігін іске асыруды (стратегия мен мақсаттарды айқындау, компания қызметі мен ресурстарын жоспарлау), ресурстарды басқаруды (адами ресурстар, инфрақұрылым және өндірістік орта), өлшеуді, талдауды және жақсартуды қамтитын процестік тәсіл қағидаты қолданылады.
- ӨҚ-ны тиімді басқару жүйесінде процестер үйлесімді түрде орнатылады және сақталады:
  - процестерге жауапты тұлғалар тағайындалды;
  - оған қатысты рәсімдер мен әдістер құжатталған;
  - қажетті ресурстар анықталды, процестер үйлестірілді;

- олардың өзара байланысы анықталды;
- олардың үйлесімділігі қамтамасыз етілген.
- Жүйенің жұмыс істеуі өндірістік қызметтің ашықтығын, басқарылуын, дамуын, бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ Plan-Do-Check-Act цикліне сәйкес келуі тиіс және келесі бағыттарды қамтиды:
- ӨҚ-ны басқару жүйесін жоспарлау;
- ӨҚ-ны басқару жүйесінің жұмыс істеуі;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін мониторингтеу және талдау;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін одан әрі жетілдіру.
- Қордың ӨҚ-ны басқару саласындағы негізгі мақсаттарына қол жеткізу үшін:
  - ӨҚ саласындағы озық тәжірибелерді ілгерілету, «нөлдік жарақат» тұжырымдамасына берілгендік таныту;
  - Қазақстан Республикасының ұлттық заңнамасына қатаң сәйкес әрекет ету, үздік халықаралық тәжірибелер негізінде Қор компанияларының ішкі/жергілікті талаптарын әзірлеу және жетілдіру;
  - ПК-да ӨҚ-ны тиімді басқару жүйесін қолдау және қызметкерлердің қатысуын арттыруға және қауіпсіздік мәдениетін арттыруға ықпал ету;
  - Қордың ПК-да нақты өндірістік процестердің қауіпсіздігін арттыруға және салауатты және қауіпсіз еңбек жағдайларын жасауға бағытталған іс-шараларды әзірлеуді және қаржыландыруды қамтамасыз ету;
  - жұмыс орындарында еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғаудың жай-күйін мониторингілеу мен бақылаудың, авариялық жағдайлардың алдын алудың және оқшаулаудың тиімді жүйелерін қолдауды қамтамасыз ету;
  - ӨҚ-ны басқару жүйесін жетілдіру және ПК, мердігерлік және сабақтас ұйымдардың осы корпоративтік стандартта айқындалған қағидаттарды пайдалануына жәрдемдесу;
  - қауіпті жағдайларды, қауіпті әрекеттерді және Near Miss-тың ықтимал қауіпті оқиғаларды тіркеу және тергеу, «Мінез-құлық аудиттерін/бақылауларды/қауіпсіздік диалогтарын» жүргізу, қауіпсіздікті бақылау/оқиғаларды тіркеу карточкаларын қолдану, қауіпті жұмыс жағдайларын тоқтату құқығын іске асыру және т. б. сияқты ӨҚ деңгейін арттырудың белсенді құралдарын қолдану;
  - қолданыстағы заңнамаға сәйкес өндірістік объектілер аймағында жұмыс істейтіндер мен халықтың қажетті қауіпсіздік шараларын қамтамасыз ету;
  - өндірістік объектілердегі авариялық және төтенше жағдайлардың тәуекел деңгейін төмендету және бақылау үшін қауіптілігі жоғары объектілерге қызмет көрсететін ұйымдардың, құралымдардың, төтенше жағдайлардың алдын алу және әрекет ету жүйелерінің техникалық жарақтандырылуын, құрылымын және пайдалану персоналын даярлау деңгейін дамыту және жетілдіру;
  - кәсіптік аурулар жағдайларын, сондай-ақ объектілердің қауіпсіздігіне әсер ететін оқиғаларды қоса алғанда, өндірістегі оқиғаларды есепке алу мен тергеудің бірыңғай тәртібін белгілеу;

- ӨҚ саласында цифрлық, автоматтандырылған, ақпараттық жүйелердің қолданылуын және жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- мамандардың біліктілігін арттыру - ӨҚ саласында персоналдың кәсіби дағдыларын дамыту;
- жұмыс орындарының қауіпсіздігі мен гигиенасын қамтамасыз ету;
- жұмыскерлерді басшылықпен бірлесіп ӨҚ мәселелерін шешуге тарту арқылы ынталандыру;
- мақсаттарға жету және нақты қадамдар жасау үшін бағдарламаларды әзірлеу және орындау;
- компания қызметіне қатысты жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығына басымдық беру жолымен жұмыскерлердің денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету;
- ӨҚ саласындағы Near Miss оқиғалары, қауіпті жағдайлары, қауіпті әрекеттері және ықтимал қауіпті оқиғалары туралы жұмыскерлердің еркін сөйлеу мәдениетін арттыру және дамыту сияқты тиісті тәсілдер белгіленеді.
- Жоғарыда аталған тәсілдерді қолдану минималды және ПҚ басшылығының шешімімен кеңейтілуі мүмкін. Осы тәсілдер қауіпсіздік мәдениетін сапалы жақсартуға, жарақаттануды және апаттылықты азайтуға мүмкіндік беретін ӨҚ-ны басқару жүйесінің тиімділігін арттыру үшін қажет.

5-бөлім. Бизнес-процестер

- Өндірістік қауіпсіздікті басқару процестері мыналарға негізделген:
  - **өндірістік қауіпсіздік.**

Сипаттамасы: өндірістік қызметтің нәтижелеріне қатысты жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығын сақтау басымдығын тану және қамтамасыз ету. Қағидат басшылықтың салауатты және қауіпсіз еңбек жағдайларын құруды, қауіпсіз технологияларды енгізуді, жеке және ұжымдық қорғау құралдарын пайдалануды, ӨҚ жөніндегі іс-шараларды бірінші кезектегі қаржыландыруға қатысуды ынталандыратын ӨҚ саласындағы саясатты жүргізуін көздейді.

Құндылығы: осы қағиданы қолдану ӨҚ мәселелерінің басымдылығын арттыруға және ӨҚ-ны қамтамасыз ету туралы сөз қозғалғанда экономикалық пайда бірінші кезектегі қызығушылық болмайтын тәсілді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

- **Қордың барлық өндірістік компаниялары үшін ӨҚ бойынша бірыңғай талаптарды біріздендіру және белгілеу.**

Сипаттамасы: бірыңғай басқару жүйесі үшін озық автоматтандырылған/цифрландырылған технологияларды қолдана отырып, талаптардың сақталуын қадағалау мен бақылауды қоса алғанда, ӨҚ бойынша қызметті басқару. Қағидат ӨҚ тәсілдерін стандарттауға, барлық басқару рәсімдері мен есептілікті оңтайландыруға, Қордың барлық компанияларынан алынатын ақпараттың ашықтығы мен салыстырмалылығына кепілдік беруге негізделген.

Құндылығы: бірыңғай, автоматтандырылған/цифрландырылған тәсілді қолдану жедел шешім қабылдауға, ӨҚ саласындағы барлық іс-шараларды үйлестіруге және бақылауға қаражат үнемдеуге мүмкіндік береді.

- **тәуекел – қызметті ұйымдастыруға және жоспарлауға негізделген тәсіл.**

Сипаттамасы: рұқсат етілген тәуекел мөлшерін басқару және бақылау арқылы

ӨҚ-ға қол жеткізуге тырысады. Қағидат техникалық, экономикалық және технологиялық мүмкіндіктер бойынша қол жеткізуге болатын тәуекелдің ең төменгі мөлшерін қабылдауға негізделген. Қолайлы тәуекелдің мөлшері өндіріс саласының түріне, кәсібіне, ол анықталатын теріс фактордың түріне байланысты.

Құндылығы: экономикалық мүмкіндіктерді ескере отырып, тәуекелге бағдарланған тәсілді қолдану техникалық жүйелердің қауіпсіздігін арттыруға, қолайлы тәуекел мөлшерін азайтуға және өндірістік қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Қолайлы тәуекел деңгейіне өндірістің техникалық, технологиялық және әлеуметтік саласына инвестициялар шығындарын оңтайландыру нәтижесінде қол жеткізіледі.

- **Жұмыскерлерді еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғаудың жай-күйі туралы хабардар ету.**

Сипаттамасы: уақтылы кері байланыс беру арқылы қызметкерлерді тарту, сондай-ақ олардың хабардарлық деңгейін арттыру, қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру арқылы жұмыскерлердің тәртібі мен көңіл-күйіне оң әсер ету қажет. Қағидат еңбек жағдайларын жақсарту бойынша озық отандық және шетелдік тәжірибені таратуға, оқиғалар, оның ішінде өндірістегі жазатайым оқиғалар туралы ақпаратты пысықтауға негізделеді.

Құндылығы: жұмыскерлердің адалдығын арттыру, еңбек тиімділігі мен сапасын арттыру, қауіпсіздік мәдениетін арттыру. Әрбір жұмыскердің ӨҚ жөніндегі іс-шараларды іске асыруға және қауіптер мен тәуекелдерді үздіксіз анықтау және жою жүйесіне тартылуы.

- **ӨҚ-ның жоспарлы көрсеткіштерін тұрақты жоспарлау және бақылау.**

Сипаттамасы: корпоративтік және әлеуметтік жауапкершілік пен мақсаттарға қол жеткізу, қор компанияларындағы барлық деңгейдегі ӨҚ көрсеткіштерін бағалау және бақылау арқылы өндірістік тиімділікті арттыру.

Қағидат алдын ала жоспарлауға және ӨҚ саласындағы жұмыскерлердің бұзушылықтар мен қауіпті мінез-құлық санын қысқартуға, ӨҚ саласындағы саясатты ұстануға, сондай-ақ заңнамаға сәйкестіктің, басқарудың проактивті әдістерінің және шешімдердің орындалуын қабылдау мен бақылаудың жоғары жылдамдығының арқасында үздіксіз жақсартуды қамтамасыз етуге негізделеді.

Құндылығы: инвестицияланған қаражаттың максималды қайтарымы мен қайтарымы арқылы жоспарлау кезінде ұйымдастырушылық және техникалық іс-шаралар кешенінің тиімділігін арттыру.

- **қолданыстағы талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету.**

Сипаттамасы: Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын стандарттарға, техникалық және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес келмейтін тәуекелдерді азайту.

Қағидат заңнаманы өзгерту кезінде бизнес-процестердің сәйкестігі мен бейімделуіне қол жеткізуге негізделген.

Құндылығы: сәйкестік дәрежесін арттыру, тәуекелдер мен айыппұлдардың пайда болуын азайту, оқиғалардың туындау қаупін азайту.

- **ақпараттың толықтығын, ашықтығын және дұрыстығын қамтамасыз ету.**

Сипаттамасы: ақпараттың толықтығы, дұрыстығы үшін жауапты адамды тағайындай отырып, ұсынылатын ақпараттың, оның ішінде цифрландырылған технологиялар арқылы ашықтығын қамтамасыз ету.

Қағидат жедел шешімдер қабылдау үшін ыңғайлы форматта ақпаратты жедел ұсыну есебінен басшылық пен жұмыскерлердің хабардар болу деңгейін арттыруға негізделеді.

Құндылығы: процесті басқарудың жеделдігін арттыру.

6-бөлім. Процестің сипаттамасы

- Әдіснамалық тұрғыдан ӨҚ-ны басқару жүйесі ҚР-да қолдануға ұсынылатын ISO 45001, ISO 31010 және т.б. сияқты халықаралық стандарттар қағидаттарына негізделген және мемлекеттік, салалық және жергілікті талаптарды қолдана отырып, ӨҚ саласында қызмет жүргізуге мүмкіндік береді.
- ӨҚ процестеріне басқару жүйесін жоспарлау, басқару жүйесінің жұмыс істеуі, басқару жүйесінің мониторингі, басқару жүйесінің тиімділігін талдау, оның ішінде нормативтік талаптарды қадағалау, өндірістік бақылау, тексерулер және қызметтің қолданыстағы талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ететін басқа процестер жатады.

• ӨҚ-ны басқару жүйесін жоспарлау

- ӨҚ бойынша қызметті жоспарлау;
- ӨҚ саласындағы саясатты қалыптастыру және ӨҚ саласындағы мақсаттарды әзірлеу;
- тәуекелдерді анықтау және бағалау;
- ӨҚ саласындағы заңнамалық және басқа да қолданылатын талаптарды сәйкестендіру;
- ӨҚ саласындағы іс-шараларды әзірлеу жолы арқылы жүзеге асырылады.

Басшылықтың жауапкершілігі

- Басшылық өзінің көшбасшылығын растау және ӨҚ-ны басқару жүйесінің жұмысының тиімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін келесі:
- көшбасшылық - жарақаттанудың алдын алу және денсаулықтың нашарлауы, сондай-ақ қауіпсіз және денсаулыққа қолайлы жұмыс орындары мен қызмет түрлерін қамтамасыз ету үшін жалпы жауапкершілікті өз мойнына алу;
- компанияның миссиясын, көзқарасын, құндылықтарын және стратегиялық мақсаттарын әзірлеу;
- ӨҚ саласындағы саясат пен мақсаттарды әзірлеу және оларды мерзімді мониторингтеу, талқылау және түзетулер енгізу;
- қойылған мақсаттар мен міндеттерді жалпыға бірдей түсінуге және қолдауға қол жеткізе отырып, ӨҚ саласындағы саясат пен мақсаттарды әрбір қызметкерге жеткізу;
- әрбір жұмыскердің жеке жауапкершілігі ретінде ӨҚ саласындағы талаптарды орындаудың маңыздылығын персоналдың назарына жеткізу;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін жұмыс күйінде ұстау үшін қажетті ұйымдық құрылым мен ресурстарды қамтамасыз ету;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін құру, енгізу және дамыту жөніндегі жұмыстарды уақтылы қаржыландыруды қамтамасыз ету;

- басшылық тарапынан ӨҚ-ны басқару жүйесіне талдау жүргізу және оны жақсарту жөніндегі іс-шараларды жүргізу;
- ӨҚ-ның рәсімдері мен процедураларын басқару процесіне қызметкерлерді тартуға ықпал ететін органы құру;
- ұйымды басқарудың, оның біліктілігі мен іскерлік қасиеттерін арттырудың барлық деңгейлерінде персоналды тұрақты оқыту;
- персоналды ынталандыруды арттыру;
- ӨҚ-ны басқару жүйесінің тиімді және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету және оны үнемі жақсарту міндеттемелерін өзіне алады.
- Барлық деңгейдегі басшылар өз құзыретінің шегінде ӨҚ саласындағы мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді орындау процесіне қызметкерлерді басқаруға және тартуға жауапты. Оған келесі жолдармен қол жеткізіледі:
  - басшылар мінез-құлықтың үлгісі болып, өздерінің жеке мысалдарымен ӨҚ мәселелеріне адалдығын көрсетеді, жұмыскерлердің бойында ӨҚ мәселелеріне оң көзқарасты қалыптастырады және көтермелейді;
  - басшы жұмыскерлермен ашық және тиімді өзара әрекеттесуді қолдайды;
  - әрбір басшы оқу және практикалық жұмыс процесінде ӨҚ саласындағы өзінің дағдылары мен білімін арттырады;
  - басшылар ӨҚ мәселелері бойынша жұмыскерлермен, мердігерлік ұйымдармен және басқа да тұлғалармен ақпарат алмасуды, оның ішінде кеңестер, жұмыс орындарында ӨҚ-ны басқару жүйесі талаптарының сақталуын тұрақты бақылау, ӨҚ мәселелерін жұмыскерлермен ашық талқылау аясында қамтамасыз етеді;
  - басшылар ӨҚ саласындағы нақты мақсаттар мен міндеттерді тұжырымдайды, міндеттер мен жауапкершілік салаларын бөледі, орындау өлшемдерін анықтайды, қажетті ресурстарды бөледі;
  - ӨҚ саласындағы басшылардың қызметі олардың осы саладағы жылдық нысаналы көрсеткіштерді орындауы негізінде бағаланады;
  - басшылар ӨҚ саласындағы тәжірибені таратуға жәрдемдеседі, ӨҚ рәсімдеріне қолдау көрсетеді;
  - басшылар өздері басқаратын бөлімшелерде ӨҚ саласындағы тәуекелдерді басқару процесін ұйымдастыруға жауапты болады;
  - егер олардың жалғасы жұмыскерлер мен айналадағы адамдарға қауіп төндірсе, басшылар кез-келген жұмыскерге жұмысты тоқтатуды талап етуге мүмкіндік беретін жұмыс жағдайларын қалыптастырады;
  - басшылар қолданыстағы ӨҚ-ның тәжірибелері мен рәсімдерін үнемі жетілдіруді қамтамасыз етеді.

Саясатты қалыптастыру және мақсаттарды әзірлеу

- Компаниядағы ӨҚ-ны басқару жүйесі кейіннен шаруашылық және коммерциялық қызметті заңды және әлеуметтік-жауапты жүргізу

негізінде мақсаттарды әзірлей отырып, ӨҚ саласындағы компанияның саясатын әзірлеуді және іске асыруды қамтамасыз етеді.

- ӨҚ саласындағы саясат компанияның стратегиялық мақсаттарының тең және келісілген бөлігі.
- Саясатты басқару рәсімі: саясатты әзірлеу, келісу, бекіту, қызметкерлерге жеткізу, өзектендіру, талдау және қажет болған жағдайда өзгерістер енгізуді қамтиды.
- Жоғары басшылық барлық деңгейлерде Саясатты түсінуді, іске асыруды және қолдауды қамтамасыз етеді.
- Саясатты іске асыру жұмыстарды орындаудың мақсаттарын, міндеттері мен рәсімдерін, жауапкершілік пен өкілеттіктерді бөлуді, ресурстарды бөлуді, оның ішінде білікті персоналды қамтамасыз етуді, ұйымдастыру процестеріне тұрақты мониторинг жүргізуді және тұтастай алғанда жүйенің жұмыс істеуіне талдау жүргізуді белгілейтін ӨҚ-ны басқару жүйесінің көмегімен жүзеге асырылады.
- Саясаттың өзектілігіне, тұрақты жарамдылығы мен мақсаттарға сәйкестігіне талдау жыл сайын, сондай-ақ стратегиялық мақсаттар өзгерген кезде жүргізіледі.

ӨҚ саласындағы мақсаттар

- Мақсаттарды тиімді қоюды қамтамасыз ететін ӨҚ-ны басқару жүйесінің құрылымын құрудың негізгі талаптары:
- тәуекелдерді анықтауға және оларды тиімді бақылауға бағытталған ӨҚ-ны басқарудың жүйелі тәсілін қолдану;
- ӨҚ саласындағы озық тәжірибелерді ілгерілету;
- жарақаттануды азайтудың белсенді құралдарын қолдану;
- жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығын сақтауды қамтамасыз ету, сондай-ақ салауатты өмір салтын насихаттау;
- компанияның тұрақты даму факторы ретінде ӨҚ-ның сақталуын қамтамасыз ету;
- ӨҚ-ны басқару бойынша озық цифрландырылған технологияларды енгізу;
- барлық деңгейлердегі функцияларды ажырату;
- басқарудың барлық буындарының тікелей және кері байланысын жүзеге асыру;
- біліктілікті арттыру – кәсіби дағдыларды дамыту.
- Оларды іске асыру жөніндегі мақсаттар, міндеттер мен іс-шаралар ӨҚ саласындағы саясаттың талаптары, анықталған және бағаланған қауіптер мен тәуекелдер, сондай-ақ бөлінген ресурстарды, оның ішінде мүдделі тараптардың (ұқсас қызметпен айналысатын қызметкерлер, мердігерлер, клиенттер мен компаниялар) пікірлерін ескере отырып, бөлімшелер басшыларының ұсыныстары негізінде қалыптастырылады.
- ӨҚ саласындағы саясатқа сәйкес және ӨҚ жүйесінің жұмысының бастапқы немесе кейінгі талдауларына сүйене отырып:
  - 1) ұйымға тән, сондай-ақ қолайлы және оның мөлшері мен қызмет сипатына сәйкес келетін;
  - 2) тиісті және қолданылатын ұлттық заңдар мен қағидалардың талаптарымен, сондай-ақ ұйымның ӨҚ-ға қатысты техникалық және коммерциялық міндеттемелерімен келісілген;

3) қорғау іс-шараларын үздіксіз жетілдіруге және «нөлдік жарақаттануға» қол жеткізуге бағытталған;

4) шынайы және қол жетімді;

5) құжатталған және барлық тиісті функционалдық құрылымдар мен ПК деңгейлеріне жеткізілген;

6) мерзімді бағаланатын және қажет болған жағдайда жаңартылатын ӨҚ-ның өлшенетін мақсаттарын белгілеу керек.

- Жыл сайын қауіпсіздік мәдениетін арттыру және қауіпсіз жұмыстарды орындау үшін белгіленген міндеттерді нақтылайтын ӨҚ бойынша іс-шаралар жоспары әзірленеді.
- Тапсырмаларды орындау жөніндегі есеп Іс-шаралар жоспарында белгіленген мерзімде жіберіледі.
- ӨҚ саласындағы мақсаттарға қол жеткізу және қойылған міндеттерді орындау үнемі, бірақ тоқсанына кемінде бір рет басшылықпен бақыланады және талданады.
- Басшылықпен талдауы кезінде:
  - орындау мерзіміне;
  - орындалу сапасына;
  - орындау барысына;
  - қажет болған жағдайда қаржыландырудың жеткіліктілігіне назар аудару керек.

ӨҚ саласындағы тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау

- ӨҚ саласындағы тәуекелдерді анықтау – бұл ПК қызметінің өндірістік қауіпсіздікке өткен, қазіргі және ықтимал әсерін анықтайтын тұрақты процесс. Жоспарлау кезінде ПК қызметінің барлық түрлері, сондай-ақ мердігерлік ұйымдар мен басқа контрагенттер, адамдар орындайтын операциялар, жұмыстардың/көрсетілетін қызметтердің жекелеген түрлерін орындау кезінде ӨҚ бойынша талаптарды негізге ала отырып, жасалған шарттарға сәйкес қаралады.
- Өндірістік операцияларды жүйелі тексеру кезінде қауіп көздерін сәйкестендіру жұмыскерлердің, өндірістік объектілер мен жабдықтардың өмірі мен денсаулығына қауіп-қатерді анықтауға мүмкіндік береді.
- ӨҚ саласындағы тәуекелдердің басымдылығын айқындау оларды бағалау нәтижелерін, сондай-ақ адамдардың денсаулығына, жабдықтардың жай-күйіне, компанияның беделі мен қызметіне әсерін ескере отырып жүзеге асырылады.
- Тәуекел көздерін сәйкестендіру, тәуекелдерді бағалау және оларға басымдық беру нәтижелерін жүйелі түрде қайта қарауды жоспарлау қажет.
- Тәуекелдерді басқару ӨҚ саласындағы:
  - шешім қабылдау және жоспарлау үшін неғұрлым толық, дәл және дұрыс негіз құру;
  - қауіптер мен ықтимал қауіптерді неғұрлым сенімді сәйкестендіруді қамтамасыз ету;
  - ӨҚ-ға әсер ететін процестердің белгісіздігі мен өзгергіштігін бағалау;
  - қауіпті оқиғалардың көздерін алдын ала жою;
  - ресурстарды тиімді бөлу және пайдалану;
  - ықтимал қауіпті оқиғаларды басқаруды жақсарту;

- заңнамалық және басқа да қолданылатын талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін жетілдіру;
- ӨҚ деңгейін арттыру сияқты мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік береді.
- Тәуекелдерді басқару кезеңдері:
- қауіптерді анықтау (сәйкестендіру);
- тәуекелдерді бағалау;
- тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды әзірлеу;
- әзірленген іс-шараларды орындау;
- іс-шаралардың орындалуын бақылау деп бөлінеді.

Қауіптерді анықтау (сәйкестендіру)

- Қауіптерді анықтауға арналған ақпарат көзі (негіз):
- Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын нормативтік - құқықтық және техникалық актілер, стандарттар, сондай-ақ ПК-ның ішкі нормативтік құжаттары;
- Қазақстан Республикасының қадағалау және бақылаушы мемлекеттік органдарын тексеру нәтижелері;
- ӨҚ-ны өндірістік бақылау нәтижелері;
- өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелері;
- технологиялық процесті, өндірістік органы, жұмыс орнын, мердігерлік ұйымдардың жұмысын, сыртқы факторларды бақылау нәтижелері;
- сауалнамаларды, сауалнама парақтарын талдау нәтижелері;
- өндірістік қауіпсіздік жағдайы аудитінің нәтижелері;
- тәуекелдерді бағалау тізілімдері;
- проактивті құралдар (мінез-құлық қауіпсіздік аудиттері, ықтимал қауіпті оқиғаларды, микрожарақаттар және т. б. анықтау және есепке алу);
- статистикалық мәліметтер және жарақаттану мен оқиғаларды талдау;
- ПК-да немесе ұқсас қызмет салаларында болған оқиғалар мен жазатайым оқиғалардың мән-жайлары.
- Бақылау шараларының иерархиясына сәйкес ӨҚ саласындағы қауіптілік көздері (олардың нәтижелілігін төмендету тәртібімен):
- ерекшелік;
- ауыстыру;
- басқару;
- бақылау;
- жеке және ұжымдық қорғау құралдарымен қамтамасыз ету.

Тәуекелдерді бағалау

- Тәуекелдерді бағалау деп анықталған ерте қауіптер бойынша туындайтын тәуекелдердің шамасы мен маңыздылығын айқындау түсініледі. Тәуекелді бағалау ықтималдық (жиілік) сипаттамалары мен ауырлық көрсеткіштерін белгілеуді қамтиды. Тәуекелдерді бағалау ең тиімді алдын алу шарасы. Тәуекелдерді бағалау кезінде бұрын болған қолайсыз оқиғалар мен жазатайым оқиғалар ғана емес, сондай-ақ қолайсыз салдарлар туғызбаған қауіптер де ескеріледі.
- Тәуекелдерді бағалау үздіксіз және жүйелі процесс болып табылады және олар апат тудырмас бұрын немесе басқа зиян келтірмес бұрын қауіптерді

анықтауға мүмкіндік береді.

- Тәуекелдерді бағалау негізінде қауіпсіздік деңгейін арттыру бойынша негізделген шешімдер қабылдауға болады. Тәуекелдерді бағалау шынымен жақсартуларға әкелуі үшін алынған мәліметтер негізінде басым іс-шараларды анықтау қажет. Ең тиімді шаралар ең айқын қауіптерді толығымен жою шаралар. Болжалды шаралар нақты және орындалатын болуы тиіс.
- Тәуекелдерді бағалау компанияларда қалыптасқан процеске сәйкес тәуекелдер матрицасы бойынша жүзеге асырылады.
- Тәуекелдерді бағалау нәтижелері және тәуекелдерді басқару бойынша әзірленген іс-шаралар ӨҚ саласындағы жұмыс жоспарларын жасау кезінде бастапқы деректер ретінде қолданылады.
- Тәуекелдерді бағалау процесінің негізгі мақсаты - персоналға, объектіге, экологияға немесе ДК беделіне нұқсан келтіруі мүмкін, басқару шараларының жеткілікті түрде жүзеге асырылғанын және ықтимал жағымсыз салдардың алдын алу үшін нақты не істеу керектігін өлшеу үшін жүргізілетін егжей-тегжейлі зерттеу.

Тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды әзірлеу

- Іс-шараларды әзірлеу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын, нақты тәуекел мен қауіпке қолданылатын ішкі құжаттарды басшылыққа алу қажет.
- Тәуекелдерді басқару бойынша әзірленетін іс-шаралар уақытша, қаржылық, еңбек, техникалық, құқықтық және ұйымдастырушылық шектеулерді ескере отырып орындалуы тиіс.
- Іс-шаралар тізбесі, олардың әрқайсысы үшін:
  - тәуекелдің атауын;
  - объектіні (материал, жабдық бірлігі, техникалық орын және т. б.);
  - заңнамалық және нормативтік талаптарды;
  - басқару құралдарын (тәуекелдерді азайтуға арналған іс-шаралар);
  - ресурстарды;
  - жауаптылықты;
  - орындау мерзіміне;
  - орындалу туралы белгісін қамтитын бағынысты іс-шаралардан тұрады.

Әзірленген іс-шараларды орындау

- Тәуекелдерді азайту үшін әзірленген шараларды орындау қажет.
- Іс-шаралардың орындалуын бақылауды іс-шараны іске асыруға жауапты тағайындалған тұлға жүзеге асырады.
- Орындау кезінде тәуекелді азайту үшін орындалған шаралардың тиімділігін бағалай отырып, мәселені тұтастай түсіну қажет.
- Іс-шараларды орындау тәуекелді азайту үшін қолда бар ресурстармен шектелмейді.

Іс-шаралардың орындалуын бақылау

- Бақылаудың мақсаты орындалған іс-шараларды бағалау және жағдайдағы өзгерістер.
- Тұрақты бақылаудың көмегімен тәуекел деңгейінің өзгеруін, жаңа тәуекелдердің пайда болуын, сондай-ақ орындалған іс-шаралардың

- тиімділік дәрежесін бақылау қажет.
- Бақылауға қажеттілік:
- тәуекел деңгейінің шамасына;
- қарамағындағы ресурстарға;
- орындалған іс-шаралардың өзгеруіне байланысты.

Заңнамалық және басқа да қолданылатын талаптарды сәйкестендіру

- Қордың ПК ӨҚ бойынша өз қызметінде Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын заңнамалық талаптарды, нормативтік құжаттарды, стандарттарды, сондай-ақ ішкі нормативтік құжаттарды (бұдан әрі ІНҚ) (технологиялық регламенттер, нұсқаулықтар, ұйымдастыру-техникалық іс-шаралар жоспарлары, бұйрықтар, өкімдер және т.б.) басшылыққа алады.
- Компания қызметінің заңнамалық және басқа да қолданылатын талаптарға сәйкестігін мониторингтеу процесі:
- ПК қызметіне қолданылатын ӨҚ саласындағы заңнамалық және басқа да талаптарды анықтауды және тіркеуді;
- ӨҚ саласындағы қолданыстағы заңнама талаптары мен нормативтік құжаттардағы өзгерістерді қадағалауды, сондай-ақ жаңа талаптардың пайда болуын;
- ПК персоналының ӨҚ саласындағы заңнамалық және басқа талаптарға қол жеткізуін қамтамасыз етуді;
- компанияның ӨҚ бойынша қызметін заңнамалық және басқа талаптарға сәйкестігі тұрғысынан бағалауды қамтиды.
- ПК қызметінің заңнамалық және басқа құжаттардың талаптарына сәйкестігін мониторингтеу кезінде ақпараттың негізгі көздері:
- Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын нормативтік, құқықтық және техникалық актілер, стандарттар және ӨҚ саласындағы басқа да қолданылатын талаптар;
- технологиялық регламенттер (технологиялық карталар);
- мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының талаптары;
- ӨҚ бойынша іс-шараларды тексеру және орындау нәтижелері;
- компанияның қауіптері мен тәуекелдерінің тізілімдері;
- өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелері және т. б.
- Нормативтік және құқықтық құжаттардың талаптарында ӨҚ бойынша ПК қызметін бағалау негізінде сәйкессіздік анықталған жағдайда іс-шаралар (түзету, алдын алу іс-әрекеттері) әзірленеді.

ӨҚ саласындағы іс-шаралар

- Іс-шаралар тәуекелді бағалауға, үздік тәжірибелерді енгізуге, заңнамалық талаптарға, ІНҚ-ға сәйкестік қажеттілігіне, сондай-ақ келіп түскен актілер мен нұсқамаларға байланысты орындалуы тиіс жоспарланған іс-әрекеттер туралы жазбаларды білдіреді.
- ӨҚ саласындағы іс-шараларды жоспарлау:
- ӨҚ басқару жүйесі шеңберінде бағдарламаларды әзірлеуді, келісуді және бекітуді;
- ӨҚ бойынша, оның ішінде еңбекті және денсаулықты қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі жөніндегі іс-шаралардың жылдық жоспарларын әзірлеуді және енгізуді қамтиды.
- Жоспарлау:

- ҚР заңнамасының талаптарына және ҚР ратификацияланған ӨҚ саласындағы халықаралық талаптарға;
- ӨҚ саласындағы ПК-ның стратегиялары мен ішкі талаптарына;
- мемлекеттік билік органдарының заңды талаптарына;
- тәуекелдерді бағалау нәтижелеріне;
- техникалық құрылғыларды сараптау, өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелеріне;
- қоршаған ортаны бақылау нәтижелеріне;
- оқиғалардың, ережелер мен нормалардың бұзылуының, жазатайым оқиғалардың және кәсіптік аурулардың, төтенше жағдайлардың негізгі себептерін талдауға;
- жұмыскерлердің еңбекті қорғау және денсаулық жағдайларының жай-күйін талдауға;
- ӨҚ-ны басқару жүйесін жақсартудың алдыңғы бағдарламаларын орындау нәтижелерін талдауға;
- ӨҚ бойынша жылдық іс-шаралар жоспарларының орындалу қорытындыларын талдауға негізделеді.
- Іс-шаралар жедел және жоспарлы іс-шараларға бөлінеді.
- Жедел іс-шаралар бұл жазатайым оқиға аясында немесе маңызды тәуекелдер анықталған кезде әзірленетін міндеттер.
- Жоспарлы іс-шаралар ӨҚ саласындағы бағдарламаларға немесе еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі жылдық іс-шаралар жоспарларына және т. б. кіретін міндеттер.
- Бақылау шаралары аясындағы іс-шаралардың жіктелуі:
- мыналар:
  - ӨҚ саласындағы тәуекелдерге байланысты операцияларды тікелей орындайтын немесе осындай операциялардың орындалуына басшылық жасайтын қызметкерлердің жауапкершілігі мен өкілеттіктерін бөлу;
  - жұмыскерлерді ӨҚ саласындағы тәуекелдерді басқару шараларына оқыту және т. б.;
  - ӨҚ саласындағы тәуекелдерге байланысты операцияларды орындаудың белгіленген өлшемшарт рәсімдерді (оның ішінде құжатталғандарды) әзірлеу;
  - штаттан тыс жағдайларда ден қою рәсімдерін әзірлеу және енгізу;
  - ӨҚ саласында аудит жүргізу;
  - және т.б. жататын ұйымдастырушылық іс-шаралар.
- мыналар:
  - қауіпті технологияларды немесе қауіпті заттарды қауіпсіз технологияларға ауыстыру;
  - қауіпсіз технологияларды жобалау және енгізу;
  - құбырларды, өндірістік объектілер мен жабдықтарды қорғаудың тежелуі және басқа тәсілдері;
  - заманауи көлікті пайдалану;
  - ӨҚ-ны қамтамасыз ететін ұжымдық қорғаныс құралдары мен жабдықтарды пайдалану және жұмысшылардың қауіпсіз еңбек жағдайларын;
  - жабдықтар мен техникалық құрылғылардың тұтастығы мен

- өнеркәсіптік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, шығарындыларды, төгінділерді азайтуға, қалдықтардың түзілуін және кәдеге жаратылуын азайтуға бағытталған техникалық және технологиялық іс-шаралар;
- жабдықтарды профилактикалық және жоспарлы тексеру және жөндеу;
- және т.б. жататын техникалық іс-шаралар деп екіге бөлінеді.
- ӨҚ саласындағы тәуекелдерді азайту жөніндегі іс-шараларды жоспарлау кезінде:
  - тәуекелді төмендету жөніндегі шаралардың техникалық орындылығы;
  - тәуекелдің төмендеуінің күтілетін дәрежесі;
  - іс-шараларды жүзеге асыруға байланысты шығындар сияқты факторлар ескеріледі.
- ӨҚ саласындағы іс-шараларды жоспарлау кезінде проактивті құралдарды пайдалану бойынша нысаналы көрсеткіштер белгіленуі тиіс.
- Іс-шараларды жоспарлаудың негізгі атрибуттары:
  - атауы;
  - объект (материал, жабдық бірлігі, техникалық орын, құжат және т. б.);
  - ресурстарды;
  - жауаптылықты;
  - қажетті нәтиже;
  - орындау мерзіміне;
  - орындалу туралы белгісін қамтитын бағынысты іс-шаралардан тұрады.
- ПК-да жыл сайын ӨҚ-ны қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жоспарлары әзірленеді. Көрсетілген жылдық іс-шаралар жоспарлары жоспарланған жылдың басына дейін және қолданыстағы қаржылық жоспарлау жүйесіне сәйкес әзірленеді. ӨҚ-ны қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралардың нысаналы жоспарларын әзірлеуге ӨҚ-ны басқару процесіне байланысты барлық бөлімшелер қатысуы тиіс.
- ӨБ-ны қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыруды қамтамасыз ететін шығындардың болжамды көлемі алдағы және кейінгі жылдарға арналған ПК бюджетінің жобасына енгізіледі.
  - ӨҚ-ны басқару жүйесінің жұмыс істеуі

ӨҚ мәселелері бойынша оқыту. Персоналды ынталандыру және көтермелеу

- ӨҚ-ны басқару жүйесі тиісті білім, кәсіптік даярлық, дағдылар мен тәжірибе негізінде ПК персоналының тиісті құзыреттілігін қамтамасыз етуді көздейді.
- Оқыту процесін басқару және персоналдың құзыреттерін дамыту мақсатында персоналды даярлау және кейіннен даярлау нәтижелілігін бағалау үшін ӨҚ саласындағы тәуекелдерді, заңнамалық талаптарды және үздік әлемдік тәжірибелерді басқарумен байланысты қажетті құзыреттер мен кейінгі оқытуға қажеттілікті анықтау қажет.
- Персоналдың құзыреттілігін даярлауға және қолдауға байланысты қызмет мыналарды көздейді:
  - персоналдың құзыреттілігіне қойылатын талаптарды белгілеу;
  - бекітілген ұйымдық құрылымға және штат кестесіне сәйкес кадрларды

- іріктеу және орналастыру;
- келесі:
  - міндетті заңнамалық талаптар;
  - бақылаудағы/қадағалаудағы мемлекеттік органдардың кәсіптері мен лауазымдары бойынша аттестаттау мерзімінің аяқталуы;
  - ӨҚ процестері шеңберінде функцияларды өзгерту, жаңа ережелер мен басқа да талаптарды қолданысқа енгізу;
  - жаңа техника мен технологияны енгізу, сыртқы және ішкі аудит нәтижелері және т.б. сияқты факторларды ескере отырып, бөлімше басшыларының өтінімдері негізінде персоналдың құзыреттілігін арттыру қажеттілігін айқындау;
    - анықталған сәйкессіздіктер, бұзушылықтар, қауіпті әрекеттер, қауіпті жағдайлар бойынша тәуекелді бағалау және ақпаратты талдау;
    - құзыреттілікті арттыруды жоспарлау;
    - персоналдың олардың қызметінің рөлі мен маңыздылығы, ӨҚ саласындағы мақсаттарға қол жеткізу тәсілдері туралы хабардар болуын қамтамасыз ету;
    - қажетті құзыреттілікке қол жеткізу бойынша қабылданған шаралардың нәтижелілігін талдау және бағалау;
    - ӨҚ-ны қамтамасыз етумен байланысты белгілі бір қызмет түрлерін орындайтын қызметкерлерді аттестаттау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру;
    - білім, дайындық, дағдылар мен тәжірибе туралы жазбалар жүргізу.
    - ӨҚ саласындағы оқыту, құзыреттілік пен дағдыларды дамыту процесі үздіксіз процесс және ПК-ның барлық деңгейлеріне бағытталған болуы тиіс.
    - ӨҚ мәселелері бойынша жұмыскерлерді оқыту және олардың білімін тексеру Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және озық практикаларға сәйкес жүзеге асырылады.
    - Жұмысқа қабылданған адамдар, сондай-ақ басқа позицияға ауыстырылатын жұмыскерлер жұмыс беруші белгілеген мерзімдерде, бірақ еңбек шарты жасалғаннан немесе басқа жұмысқа ауыстырылғаннан кейін бір айдан кешіктірмей ӨҚ мәселелері бойынша білімдерін кейіннен тексере отырып оқытудан өтеді.
    - ӨҚ мәселелері бойынша оқудан және білімін тексеруден өтпеген жұмыскерлер жұмысқа жіберілмейді.
    - ӨҚ мәселелері бойынша оқыту (сабақтар, дәрістер, семинарлар) жұмыс берушіде тиісті салалардың жоғары білікті мамандарын, кемінде үш жыл жұмыс тәжірибесі бар инженерлік-техникалық қызметкерлерді, еңбекті қорғау жөніндегі техникалық инспекторларды, ПК-дағы ӨҚ қызметтерін, сондай-ақ мамандандырылған ұйымдарды тарта отырып жүргізіледі.
    - ӨҚ мәселелері бойынша оқу бағдарламалары осы ұйымның ерекшелігін ескере отырып, теориялық және өндірістік оқытуды көздейді.
    - ӨҚ мәселелері, еңбектің қауіпсіз әдістері мен тәсілдері бойынша өндірістік оқытуды оқу сыныптарында, шеберханаларда, учаскелерде, цехтарда ұйымның өндірістік қауіпсіздікке жауапты жұмыскерлердің басшылығымен жүргізеді.
    - Жұмыскерлерді ӨҚ мәселелері бойынша оқыту білімді тексерумен (емтихан, тест) аяқталады.

- Жұмыскерлердің білімін тексеру нәтижелері Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес ресімделеді.
- Жұмыскер қанағаттанарлықсыз баға алған кезде білімін қайта тексеру Қазақстан Республикасының заңнамасында немесе ІНҚ-да белгіленген мерзімде тағайындалады. Жұмыскер қайтадан оқудан өтеді және білімі тексерілгенге дейін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен жұмыстан шеттетіледі.
- Тиісті ӨҚ мәдениетін қолдау үшін персоналды ынталандыру және ынталандыру персоналды даярлау жүйесінің ажырамас элементі.
- Белгілі бір бағдарлама аясында персоналды ынталандыру мен көтермелеудің мақсаттары:
- өндірістік міндеттерді жүргізу сапасын арттыру;
- ӨҚ талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілікті күшейту;
- ӨҚ саласындағы қызметтің қол жеткізілген нәтижелері үшін жұмыскерлерге сыйақы (сыйлықақының материалдық/материалдық емес түрі);
- жұмыскерлердің еңбек міндеттерін тиісінше орындауға, ӨҚ талаптарын сақтауға және ӨҚ жүйесін жетілдіруге қызығушылығын арттыру.

Оқиғаларды басқару

- Қазақстан Республикасындағы ӨҚ саласындағы заңнамалық және нормативтік актілердің талаптарына жататын барлық оқиғалар осы талаптарға қатаң сәйкестікте тексеріледі. Бұдан басқа қауіпті жағдайлардың, қауіпті әрекеттердің, ықтимал қауіпті оқиғалардың, микрожаракттардың, ӨҚ талаптарының өрескел бұзылуының негізгі себептеріне талдау жүргізу ұсынылады.
- Әрбір оқиға – бұл физикалық ақаулар немесе адам қателіктері ғана емес, ПК-ны басқару жүйесінің істен шығуының белгісі болғандықтан, оқиғалардың түпкі себептерін анықтау үшін ішкі тергеулер жүргізу ұсынылады (қолданылатын әдістеменің мысалы 1-қосымшада келтірілген).
- Түпкілікті себептерді анықтау жүйесінің негізгі міндеті-оқиғалардың қайталануына жол бермеу.
- Логикалық талдау арқылы түпкілікті себептерді анықтау процесі басқару жүйелерімен байланысты негізгі факторларды (жүйелік қателер) анықтау үшін барлық себеп-салдарлық байланыстарды бақылауы тиіс. Бұл күш-жігерді басқару жүйелерін (рәсімдер, лауазымдық функциялар мен міндеттер, персоналды бақылау және оқыту құралдары, жұмыс процестері) жетілдіруге бағыттауға мүмкіндік береді.
- Тұтастай алғанда түпкілікті себептерді анықтау процесі:
- болашақта апаттар тудыруы мүмкін жағдайларды анықтау;
- оқиғалардың қайталануын болдырмау жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және іске асыру;
- саясаттарды, рәсімдерді, басшылық қағидаттар мен стандарттарды дамыту және жетілдіру арқылы қауіпсіздікті басқару жүйесін үздіксіз жетілдіруге ықпал етеді.

Апаттар мен төтенше жағдайларға дайындық

- ӨҚ-ны басқару жүйесі ықтимал апаттық жағдайларды анықтау және

талдау процесін, сондай-ақ салдарды азайту мен оқиғаларды бақылауды жоспарлауды қамтуы тиіс. Жедел әрекет ету жоспарлары қажет болған жағдайда жедел іс-қимылдарды жүзеге асыру үшін өзекті жағдайда ұсталуды тиіс.

- Авариялар мен төтенше жағдайларды басқару ПК-ның штаттық режимде жұмыс істеуіне елеулі теріс әсер етуі мүмкін ықтимал ауыр оқиғаларға талдау жүргізу және олардың алдын алу және/немесе салдарын азайту жөніндегі шараларды әзірлеу болып табылады.
- Кез келген ықтимал жоспарланбаған оқиғаларды анықтау қажет және тәуекелдерді басқару жоспары аясында компаниялар апаттар мен төтенше жағдайларға ден қою рәсімдерін анықтауы тиіс.
- ПК авариялар мен төтенше жағдайларға ден қою кезінде мердігерлік ұйым персоналының/жұмыскерлерінің іс-қимыл тәртібін көздеуі тиіс.
- Авариялар мен төтенше жағдайларға дайындық және оларға ден қою: қамтамасыз етіледі:
- авариялар мен төтенше жағдайлардың салдарын анықтау, алдын алу, шектеу және жою жөніндегі іс-шараларды жоспарлаумен;
- жұмыскерлерді/персоналды, оның ішінде мердігер ұйымдарды авариялар мен төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдарға оқытумен (оқу дабылдары мен оқу-жаттығу сабақтарын өткізу кестелерін жасау, дағдарыстық жағдайларды басқару жөніндегі комитетті (командаларды) құру, әртүрлі деңгейдегі төтенше жағдайларды жою жөніндегі штабтар құру, авариялық жаттығулар және авария шартты түрде туындаған кездегі іс-қимылдарды пысықтау және т. б.);
- авариялар мен төтенше жағдайларды оқшаулау және жою үшін тиісті құралдармен қамтамасыз етумен;
- байланыс жүйелерінің болуы мен жұмыс істеуін қамтамасыз етумен және т. б. қамтамасыз етіледі.
- Авариялар мен төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимыл жоспарлары:
  - ішкі және сыртқы коммуникацияларды қолдауды қоса алғанда, авариялық ден қою үшін ұйымдастыру, міндеттері, өкілеттіктері мен рәсімдерін;
  - жеке құрамды баспанамен, эвакуациямен, құтқарумен және емдеумен қамтамасыз ету жүйелері мен рәсімдерін;
  - аварияға қарсы іс-қимылдардың салдарын болдырмау, жеңілдету және мониторингтеу жүйелері мен рәсімдерін;
  - билікпен, туыстарымен және басқа да мүдделі тараптармен байланыс тәртібін;
  - жабдықтарды, компания үй-жайларын және персоналды жұмылдыруға арналған жүйелер мен рәсімдерді;
  - шұғыл қолдау үшін үшінші тарап ресурстарын жұмылдыру бойынша іс-шаралар мен рәсімдерін;
  - авариялар мен төтенше жағдайлардың әсер ету аймағына түсетін жергілікті халықты хабардар ету тәртібін;
  - әрекет ету топтарын оқыту және авариялық жүйелерді сынау жөніндегі іс-шаралар мен рәсімдерді қамтуы тиіс (бірақ олармен шектелмейді).
- Авариялық ден қоюдың негізгі мақсаты - кез келген жағымсыз тәуекелдерді азайту, дағдарыс кезіндегі авариялар мен төтенше

жағдайлардың өршуіне жол бермеу, персоналды авариялар мен төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдарға дайындау.

- Өрекет ету жоспарларының тиімділігін бағалау үшін компания сценарийлерді пысықтау арқылы авариялар мен төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимыл жоспарларын тексеру рәсімдерін, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес оқу дабылдарын және аварияға қарсы жаттығуларды жүргізуді қолдауы тиіс. Бұл ретте, заңнаманың талаптарымен шектелмей.

Мердігерлік ұйымдарды басқару

- Осы рәсім ПК үшін қызмет көрсететін жұмысты орындайтын барлық мердігерлік ұйымдарға қолданылады.
- Белгілі бір шарт (келісімшарт) бойынша жұмыстарды/қызметтерді орындаумен байланысты тәуекел дәрежесін жіктеу кезінде келесі факторлар:
  - олардың қызметінің ПК қызметіне ықтимал салдары немесе әсері;
  - орындалатын жұмыстардың түрі/ сипаты;
  - жұмыстарды орындау орны;
  - тәуекел факторының түрі/сипаты;
  - орындалатын жұмыстардың ұзақтығы/қызмет көрсету;
  - жұмыстарды орындау үшін мердігердің тәжірибесі мен құзыреттілігі/ қызмет көрсету;
  - жұмыстарды орындайтын/қызмет көрсететін мердігердің персоналы немесе ПК жұмыскерлері үшін жазатайым оқиғалар қаупінің туындау ықтималдығы;
  - компанияның аумағында/объектісінде мердігердің қызметі нәтижесінде аварияның және/немесе төтенше жағдайдың туындау ықтималдығы ескерілуі тиіс.
- Мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл кезінде мынадай тәсілдерді басшылыққа алу қажет, бірақ олармен шектелмеу керек:
- ӨҚ саласындағы мердігер ұйымға қойылатын талаптар ПК-ның өзіне қойылатын талаптарға сәйкес болуы;
- мердігерлік ұйым шарт бойынша жұмыстарды/көрсетілетін қызметтерді орындаған кезде ӨҚ талаптарын сақтау мақсатында ақпарат берудің толықтығына жауапты болатын шарт (келісімшарт) әкімшісін тағайындау;
- шарт жасасқаннан кейін қызметтер көрсету және жұмыстарды орындау алдында мердігерлік ұйымның жұмыскерлері ПК аумағына/объектісіне рұқсат беру құжаттарын, стандарттарды, ӨҚ саласындағы ішкі нормативтік құжаттарды тексере отырып, кіру бойынша дайындық іс-шараларын жүргізеді;
- жұмыстарды орындайтын/қызметтер көрсететін мердігер ұйымның жұмысына тексеру жүргізу күрделі оқиғалар болған кезде тоқсанына кемінде бір рет немесе одан жиі жүргізілу;
- ПК аумағында/объектісінде мердігерлік ұйымдардың жұмыстарды жүзеге асыруы/қызметтер көрсетуі жөніндегі барлық шарттарда немесе ПК мүддесі үшін ӨҚ талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілікті көздеу;
- ПК аумағында/объектісінде мердігерлік ұйымдарға қойылатын талаптар мен өзара іс-қимыл рәсімін әзірлеу және қолдану;
- жұмыскерлер ПК аумағында/объектісінде жұмыстарды орындайтын/

қызметтер көрсететін орындарда/учаскелерде мердігерлік ұйымдардың жұмыскерлерін оқытуды және компанияның тәуекелдері мен қауіптерімен таныстыру;

- мердігер ұйымдардың жұмыскерлерін авариялар мен төтенше жағдайлар туындаған жағдайда олардың іс-әрекеттерімен аварияларды жою жоспарларына сәйкес таныстыру.
- Мердігерлік ұйымдардың жұмыскерлерін таныстыру үшін ӨҚ жөніндегі ақпарат компания сайтында жалпы қол жетімділікте орналастырылуы тиіс.
- Процестің негізгі мақсаты – нақты жауапкершілікті анықтау, мердігерлік ұйымдармен белсенді өзара іс-қимылды қамтамасыз ету, сондай-ақ ӨҚ саласындағы бұзушылықтарға байланысты мердігерлік ұйымдардағы оқиғаларды болдырмауға мүмкіндік беретін ӨҚ мәселелерін басқару жөніндегі дәйекті бағдарламаны ұсыну.

Операциялық қызмет

- Операциялық қызметті жүргізуге қойылатын талаптарды белгілеудің мақсаты өндіріс процестерін, оның ішінде өндірістік-технологиялық операциялар мен қызмет түрлерін орындау кезінде басқарылатын жағдайларды қамтамасыз ету.
- Өндіріс процестерін (операциялар мен қызмет түрлерін) басқару өндіріс процесі мен ӨҚ басқару жүйесінің негізі ретінде қажетті құжаттаманы әзірлеу мен енгізуді көздейді.
- Өндіріс процесі мыналарды қамтитын басқарылатын жағдайларда жүзеге асырылады:
- өндіріс процесінің сипаттамаларын сипаттайтын ақпараттың (МемСТ, стандарттар, техникалық шарттар) болуы;
- жабдықтардың, үй-жайлардың және жұмыс орындарының ӨҚ талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;
- инфрақұрылымды және өндірістік органы құру;
- персоналды даярлау;
- қажетті құжаттамамен, оның ішінде рәсімдік құжаттармен қамтамасыз ету;
- жедел-күнтізбелік жоспарлау;
- өндіріс процесі мен ӨҚ параметрлерін қатаң сақтау;
- бақылау және өлшеу аспаптарының болуы және қолданылуы;
- мониторинг және өлшеу жүргізу;
- ӨҚ белгіленген талаптарынан ауытқу туындаған кезде процестер мен рәсімдерді түзету.
- ӨҚ-ға елеулі әсер ететін барлық процестерді дәйекті мониторинг және өлшеу арқылы бағалау қажет.

ӨҚ басқару бойынша проактивті құралдар

- Проактивті құралдар қауіптерді, тәуекелдерді анықтау және оларға ден қою, қауіпсіздік жөніндегі ұсыныстарды тіркеу, жұмыскерлерді тарту және хабардар ету үшін қажет.
- Проактивті құралдардың мысалдары:
- қауіпті жағдайларды, қауіпті іс-қимылдарды, ықтимал қауіпті оқиғаларды анықтау, тіркеу, тексеру;

- мінез-құлық диалогтарын/аудиттерін/қауіпсіздік бақылауларын қолдану;
- қауіпсіз емес жұмыс түрлерін тоқтату практикасын енгізу;
- қауіпсіздікті бақылау үшін «safety observation card/Hazard observation card» карточкаларын қолдану (өндірістегі қауіптер туралы ұсыныстар мен хабарламалар беру).
- және басқалары.
- Проактивті құралдарды қолдану процесіне ПҚ жұмыскерлерін де, келушілерді де, мердігерлік ұйымдардың жұмыскерлерін де тарту қажет.
- ПҚ мен мердігерлік ұйымдардың барлық жұмыскерлерінде проактивті құралдарды қолдану мүмкіндігі болуы тиіс.
- ПҚ жұмыскерлерін тарту мақсатында көтермелеу және уәждеу үшін қолжетімді экономикалық және әлеуметтік құралдарды пайдалану, қажет болған жағдайларда жасырын болуына кепілдік беру, сондай-ақ жұмыскерге қысым көрсетпеу.
- Проактивті құралдардың жұмыс қабілеттілігін қолдау үшін мынадай ең аз шешімдерді қолдану қажет (бірақ шектелмейді):
- проактивті құралды, оның ішінде цифрлық технологиялар арқылы пайдалану құқығын іске асыру;
- қауіпті жұмыстарды тоқтату құқығын іске асыру және тәуекелді болдырмау жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру;
- проактивті құралды пайдаланудың нақты фактісі бойынша кері байланыс;
- ПҚ басшылары мен жұмыскерлерінің проактивті құралдарды қолдануын талдау және мониторинг жүргізу.

Процестерді цифрландыру

- Тиімді шешімдерді жүзеге асыру мақсатында ӨҚ саласында цифрлық шешімдерді пайдалану ұсынылады.
- Цифрландыру процестің тиімділігі мен өнімділігін арттырудың, сондай-ақ ӨҚ басқару функциясының шығындарын қысқартудың негізгі факторы.
- ӨҚ басқару процестерін цифрландыру:
- персоналдың хабардар болуын жедел талдау және арттыру есебінен жергілікті жерлерде процесті тиімді басқаруға;
- шешім қабылдау жылдамдығын ұлғайту және операциялық қызметке арналған шығындарды қысқартуға;
- оқиғалар мен сәйкессіздіктердің алдын алу және санын азайтуға;
- процестердің ашықтығын және оларға бақылауды қамтамасыз етуге;
- ұстанымның жүйелілігіне кепілдік беру және көрсеткіштердің ұдайы жақсаруына ықпал етуге;
- шешім қабылдау үшін қолайлы түрде ақпарат беруге;
- өзгерістерді жедел қадағалау мен басқаруға;
- тәуекелдерді проактивті басқаруға;
- деректерді бір рет енгізуге және хабарламалар алуға;
- есептілікті жедел генерациялауға;
- анықталған бұзушылықтардың, сәйкессіздіктердің, қауіпті әрекеттердің, қауіпті жағдайлардың бар трендтері бойынша тиімді талдау жүргізуге мүмкіндік береді.

Мүдделі тараптармен коммуникациялар

- ӨҚ саласында коммуникацияның тиімді процестерінің болуы жұмыскерлерді ішкі және сыртқы коммуникация түрінде ақпараттандыруды, ӨҚ басқаруға мүдделі тараптардың қатысуын, ӨҚ мәселелері бойынша консультация беруді жүзеге асыруды білдіреді.
- Бұл процесс ақпарат алмасу саласындағы тәсілдерді:
- ӨҚ мәселелері бойынша басшылықтың ұстанымы мен күтулерін жеткізу;
- бар қауіптер мен тәуекелдер туралы ескерту;
- ӨҚ саласындағы үздік тәжірибемен алмасу;
- жұмыскерлерге ӨҚ талаптарын түсіндіру;
- ӨҚ саласындағы жақсарту бойынша жұмысқа жұмыскерлерді тарту арқылы айқындайды.
- Қолданыстағы насихаттық ықпал ету тәсілдерін екі топқа бөлуге болады:
- әсер ету арнасы бар, бірақ осы әсерді қабылдауды бақылау үшін тікелей кері байланыс арнасы жоқ бір арналы коммуникациялар. Бір арналы әсер ету құралдары:
- баспа басылымдары (брошюралар, ақпараттық парақтар және т.б.);
- қауіпсіздік жөніндегі плакаттар, қабырға газеттері;
- жеделхат;
- ӨҚ бойынша ақпараттық стенділер мен бұрыштар;
- көрмелер, дәрістер мен баяндамалар;
- аудиовизуалдық құралдар (теледидар, кино, диафильмдер, радиохабарлар және т.б.).
- әсер ету процесінде оның қабылдауын бақылау мүмкіндігі бар екі арналы коммуникация. Екі арналы әсер:
  - компаниялардың әртүрлі деңгейлерінде қауіпсіздік жөніндегі комитеттер мен кіші комитеттер жүйесін;
  - жұмысшылармен жазатайым оқиғаларды, жарақаттанудың алдын алу жолдарын және т.б. ұжымдық талқылауды ұйымдастыру арқылы іске асырылады.
    - Осы бағыттағы жұмыс мынадай нәтижелерге бағытталуы тиіс:
    - қауіпсіз жұмысты оң ынталандырудың неғұрлым жоғары деңгейіне қол жеткізу үшін қолданыстағы коммуникация жүйесін дамыту және жақсарту;
    - коммуникация жоспарын және жұмыскерлерге және кері қарай жұмыскерлерден кәсіпорын басшылығына дейін ақпаратты жеткізу құралдарын жасау;
    - ӨҚ мәселелері бойынша жұмыскерлерді ашық хабардар етуге бағытталған тік және көлденең корпоративтік коммуникацияларды орнату.
    - Ақпаратпен тігінен алмасу жұмыскерлердің назарына мақсаттар мен міндеттерді жеткізуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ аталған алмасу жұмыскерлерге ӨҚ жетілдіру бойынша өз ұсыныстарын енгізуге, жұмыс шарттары туралы пікірді басшылықтың назарына жеткізуге мүмкіндік береді.
    - Көлденең ақпарат алмасу ӨҚ жалпы міндеттеріне қол жеткізу мақсатында ПК құрылымдық бөлімшелері мен еншілес ұйымдар жұмыскерлерінің өзара іс-қимылын үйлестіруге бағытталған.
    - Ұйымдардың жұмыскерлері:
    - жұмыстың қауіпсіз әдістері және еңбек жағдайларын жақсарту жөніндегі

қажетті шаралар туралы;

- ӨҚ саласындағы қажеттіліктер мен күтулерді анықтау туралы;
- ӨҚ бойынша талаптарды орындау тетіктерін анықтау туралы;
- ӨҚ саласындағы мақсаттарды белгілеу туралы және оларға қол жеткізу жөніндегі іс-шараларды жоспарлау туралы;
- ӨҚ саласындағы мониторинг және бағалау көрсеткіштерін айқындау туралы;
- аудит объектілерін белгілеу туралы;
- ӨҚ саласындағы қызметті жетілдіру жөніндегі бағыттарды айқындау туралы ұсыныстар береді.
- Басшы немесе оның ӨҚ жөніндегі өкілі жұмыскерлерге ӨҚ басқару жүйесін жетілдіру процесіне қатысу мүмкіндіктері туралы қажетті ақпаратты жеткізеді.
- Мүдделі тараптармен байланыс қалыптастырылатын Саясатта декларацияланған ӨҚ саласындағы көрсеткіштердің ашықтығы мен қол жетімділігі қағидаттарын сақтау мақсатында жүзеге асырылады.
- Жұмыскерлерге консультация беру және ӨҚ басқару жүйесін әзірлеуге, қолдауға және жетілдіруге қатысу оларды ӨҚ саласындағы жұмыстардың мынадай түрлеріне тартумен қамтамасыз етіледі:
  - консультация беру, оқыту және қатысу тетіктерін айқындау;
  - ӨҚ саласындағы қауіптерді сәйкестендіру және тәуекелдерді бағалау, ӨҚ қауіптерін болдырмау және тәуекелдерді төмендету бойынша қолданылатын басқару шараларын айқындау;
  - ӨҚ нәтижелілігін жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу;
  - құзыреттілікке қойылатын талаптарды, оқытуға қажеттілікті айқындау;
  - ӨҚ саласындағы коммуникацияларға қажеттіліктерді және коммуникация әдістерін айқындау;
  - ӨҚ басқару шараларын айқындау және оларды тиімді қолдану;
  - ӨҚ саласындағы оқиғаларды тексеру және сәйкессіздіктердің туындау себептерін анықтау, оқиғалардың алдын алу жөніндегі іс-шаралар жоспарларын және түзету іс-қимылдары жоспарларын әзірлеуге қатысу.
- ӨҚ тиімділігінің мониторингі және талдауы

Мониторинг

- ӨҚ басқару жүйесіне қойылатын негізгі талаптар ӨҚ бойынша іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету, жұмыскерлердің, оның ішінде мердігерлік/қосалқы мердігерлік ұйымдардың еңбек жағдайларын жақсарту, персоналдың денсаулығына елеулі зиян келтіруі мүмкін өндірістік ортаның зиянды және қауіпті факторларының параметрлерін мерзімді бақылауды қоса алғанда, қызметтің тұрақты және жоспардан тыс мониторингін жүргізуге негізделген.
- Мониторинг процесінің мақсаттары:
  - ӨҚ саласындағы бағдарламалар мен жоспарлар іс-шараларының орындалуын бақылау;
  - еңбек жағдайларын жақсарту;
  - персоналдың денсаулығына зиянды және қауіпті өндірістік

- факторлардың қолайсыз әсерін азайту;
- оқиғаларды болдырмау және азайту;
- аварияға қарсы және өртке қарсы жаттығулардың уақтылы жүргізілуін бақылау;
- қауіпті өндірістік объектілерде өндірістік процестерді жүргізу қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- қауіптер мен оларға ілеспе тәуекелдерді уақтылы анықтау;
- ӨҚ саласындағы көрсеткіштерді талдау және бағалау, басқарудың өндірістік және басқа да құралдары мен әдістерінің нәтижелілігі.
- Мониторинг шеңберінде мынадай іс-шараларды іске асыру қажет (бірақ шектелмейді):
- ӨҚ бойынша кешенді және мақсатты тексерулер;
- өндірістік ортаның зиянды және қауіпті факторларының параметрлерін мерзімді бақылау;
- ПК және мердігерлік ұйымдар жұмыскерлерінің жұмыстарды қауіпсіз орындауы талаптарының сақталуын тексеру;
- жұмыскерлерге, оның ішінде мердігерлік ұйымдарға жұмыс орнында нұсқамаларды ұйымдастыру мен өткізудің дұрыстығын тексеру;
- оқытуды бақылау, ӨҚ бойынша білімді меңгеру сапасын тексеру;
- қадағалау органдарының нұсқамаларында тіркелген сәйкессіздіктерді жою жөніндегі іс-шаралардың орындалуын бақылау;
- жабдықтардың, техникалық құрылғылардың, ғимараттар мен құрылыстардың техникалық жай-күйін бақылау;
- жұмыс орындарының қауіпсіздігін бақылау;
- алғашқы өрт сөндіру құралдарының болуын және жай-күйін бақылау;
- компания жұмыскерлерінің, сондай-ақ мердігерлік ұйым жұмыскерлерінің жеке және ұжымдық қорғау құралдарын (ЖҚК) пайдалануының жай-күйі мен дұрыстығын бақылау;
- тұрмыстық және қосалқы үй-жайлардың санитариялық жай-күйін бақылау;
- түнгі уақытта, демалыс және мереке күндері ӨҚ ережелерінің сақталуын бақылау;
- салынып жатқан және қайта жаңартылып жатқан объектілерді бақылау;
- заңнамалық және нормативтік талаптар шеңберінде өндірістік объектілерді аттестаттау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және жүргізуге қатысу;
- қауіптер мен тәуекелдерді барынша азайту мақсатында оларды сәйкестендіруді ұйымдастыру және оған қатысу;
- түбегейлі себептерді талдау шеңберінде түзету іс-шараларының орындалуын бақылау.
- ӨҚ мониторингі ӨҚ бойынша қызметтің нәтижелілігі мен тиімділігін ағымдағы бағалау, жұмыскерлердің еңбек жағдайларын жақсарту, авариялардың/оқиғалардың, жазатайым оқиғалардың, жарақаттар мен кәсіби аурулардың алдын алу үшін пайдаланылады. Қызметтің барлық аталған түрлері бөлімшелерде анықталған қауіптер мен тәуекелдерге негізделеді. Қауіптер мен тәуекелдер тізілімдерінің базасында ӨҚ саласындағы мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді шешу бағдарламасы қалыптастырылады.
- ӨҚ әсер ететін операциялар мен қызмет түрлерінің мониторингі рәсімін

іске асыру үшін ӨҚ саласындағы мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу бағдарламасы жасалады.

- ӨҚ саласындағы мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу бағдарламасына ӨҚ бойынша талаптар мен іс-шараларды орындау кіреді.
- Сәйкессіздік ретінде:
- заңнама, нормативтік және техникалық құжаттама, сондай-ақ ІНҚ талаптарын орындамау;
- нұсқаулықтардың, ережелердің талаптарын орындамау;
- назарға жеткізілген бұйрықтарды, өкімдерді, ақпараттық хаттарды орындамау;
- бақылаушы қызметтер мен инспекциялаушы ұйымдардың нұсқамаларында тіркелген сәйкессіздіктерді жою жөніндегі жоспарланған іс-шаралардың орындалмауы танылады;
- Мониторинг нәтижелері басшылық тарапынан ӨҚ басқару жүйесіне талдау жүргізу кезінде пайдаланылады.

Тексерулер мен аудиттер

- Ішкі тексерулер мен аудитке қойылатын негізгі талаптар:
- әдепті мінез-құлық – белгілі бір моральдық нормаларды сақтау және әдепті емес іс-әрекеттер мен шешімдерге жол бермеу;
- адалдық, сенім – шындықты, принципшілдікті, қабылданған міндеттемелерге адалдықты, басқалардың алдындағы және өзінің алдындағы шынайылықты қамтитын сапа;
- құпиялылық және сыпайылық;
- бейтараптық – шынайы және дәл есептерді ұсыну жөніндегі міндеттеме;
- кәсіби сақтық – тексеру жүргізу кезіндегі қырағылық пен парасаттылық;
- тәуелсіздік – аудит қорытындыларының бейтараптығы мен объективтілігінің, мүдделер қақтығыстарының алдын алудың негізі;
- тексерудің сенімді және қайталанатын қорытындыларына қол жеткізу үшін куәлікке негізделген тәсіл.
- Жоспарлы ішкі тексерулер мен аудиттер бекітілген кестелерге сәйкес әрбір құрылымдық бөлімшеде тоқсанына кемінде 1 рет жүргізіледі.
- Жоспардан тыс тексерулер/аудиттер:
- ішкі және сыртқы наразылықтар пайда болған;
- оқиға тіркелген;
- технологияны жетілдіру қажет болған;
- не «ішкі» (ӨҚ саласындағы мақсаттарды, басқару құрылымын өзгерту), не «сыртқы» (заңнама талаптарын, сертификаттау қағидаларын өзгерту) себептерден туындаған ӨҚ рәсімдерін, құжаттарын жетілдіру қажет болған;
- сертификаттауға дайындалған;
- ӨҚ барлық басқару жүйесі жұмысының тиімділігін бағалау қажет болған жағдайда жүргізіледі.
- Ішкі аудитті (тексеруді) дайындау:
- ішкі аудитті жүргізу туралы ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттаманы және аудит жоспарын дайындауды, сондай-ақ аудиттің жұмыс құжаттарын әзірлеуді;
- аудиторлар тобының құрамын аудитке қатысушылармен келісуді;

- аудиторлық топтың басшысы мен құрамын тағайындауды;
- аудиттің нақты мерзімдерін белгілеуді;
- жұмыс құжаттарын әзірлеуді (бақылау мәселелері/чек-парақтар және басқалар) қамтиды.
- Жұмыс барысында тексеруші жеткілікті және қажетті ақпарат жинайды, ол негізделген қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Ақпаратты жұмыс орындарын, жабдықтарды қарау, сауалнама жүргізу, құжаттарды тексеру, бастапқы ақпарат тасығыштарды талдау және тексерілетін учаскелердегі іс-әрекеттер мен жағдайларды қадағалау арқылы алады. Сәйкессіздік мүмкіндігін көрсететін барлық ақпарат оның бақылау мәселелері тізбесіне кіретініне немесе кірмейтініне қарамастан тіркеледі.
- Анықталған сәйкессіздіктердің нәтижесі мен маңыздылығына байланысты қажетті іс-шараларды немесе қайта тексеруді (қажет болған жағдайда) жүргізу мерзімдері айқындалады.
- Оның шеңберінде сәйкессіздік анықталған тексерілетін бөлімшенің басшысы сәйкессіздіктерді жою жөніндегі іс-шараларды әзірлейді.
- Ішкі аудиттерді ұйымдастыруды және өткізуді компанияның басқа құрылымдық бөлімшелерінің жұмыскерлерін тарту мүмкіндігімен ӨҚ саласында уәкілетті бөлімше жүзеге асырады.

ӨҚ тиімділігін талдау

- Компаниялар тұрақты негізде ӨҚ саласындағы өз қызметіне талдау жүргізуге жүйелі тәсілді пайдаланады.
- Басшылықты талдау шеңберінде ПҚ тоқсанына кемінде бір рет:
- қауіпсіздік мәдениетінің деңгейін;
- жақсарту мақсатында мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді шешу жөніндегі саясатта, бағдарламалар мен жоспарларда көрсетілген міндеттемелерді іске асыру нәтижелері туралы ақпаратты;
- тиісті құқықтық талаптардың, сондай-ақ өзге де талаптардың бұзылмағанын анықтау үшін зиянды факторлардың әсер ету деңгейлерін;
- болған оқиғаларды;
- ӨҚ саласындағы ұйым қызметінің түйінді көрсеткіштерін (ҚТК) орындау жөніндегі ақпаратты;
- мәлімделген міндеттемелерді орындау үшін ресурстардың (қаржылық, еңбек, материалдық-техникалық ресурстар және т.б.) жеткіліктілігін талдауды;
- оқиғалардың проактивті құралдарын қолдануды талдауды;
- өлім-жітім оқиғалары коэффициентінің мәні – еңбек қызметіне байланысты өлім-жітіммен аяқталған жазатайым оқиғаларда зардап шеккендердің саны $\times 100\ 000\ 000$ адам-сағат/есепті кезеңде жұмыс істеген сағаттардың санын;
- ауыр жарақаттану коэффициентінің мәні – еңбек қызметіне байланысты еңбек ету қабілетінен айрылған жазатайым оқиғаларда ауыр жарақат алған зардап шеккендердің саны $\times 1\ 000\ 000$ адам-сағат/есепті кезеңде жұмыс істеген сағаттардың санын;
- жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттану коэффициентінің мәні – еңбек қызметіне байланысты еңбек ету қабілетінен айрылған жазатайым оқиғаларда зардап шеккендердің (оның ішінде қаза тапқандардың) саны $\times 1\ 000\ 000$ адам-сағат/есепті кезеңде жұмыс істеген сағаттардың санын;

- мердігерлік ұйымдардағы ӨҚ жай-күйі, оның ішінде өлім-жітім жағдайлары коэффициентінің, жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттану коэффициентінің, ауыр жарақаттану коэффициентінің мәні туралы есеп, бұзушылықтар, болған жазатайым оқиғалар, мемлекеттік органдардың тексерулері және т.б. туралы ақпаратты;
- филиалдардың/еншілес тәуелді ұйымдардың жұмыс нәтижелерін;
- қоғамдық ұйымдардың, халықтың және басқа да мүдделі тараптардың ӨҚ қамтамасыз ету мәселелеріне қатысты шағымдары мен өтініштерін қарау нәтижелерін қарайды.
- Талдау нәтижелерін Қор компанияларының жоғары басшылығы ӨҚ басқару жүйесін жақсарту мүмкіндіктерін және ӨҚ саласындағы саясаттардағы, мақсаттардағы және бағдарламалардағы өзгерістерді қоса алғанда, өзгерістер қажеттілігін бағалау үшін пайдалануы тиіс.
- ПК өндірістік қауіпсіздікті басқару жүйесін жетілдіруге ынталандыру мақсатында № 2 қосымшаға сәйкес «Өндірістік қауіпсіздік саласындағы нәтижелерге қол жеткізгені үшін «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының жыл сайынғы номинациясы бойынша портфельдік компанияларды марапаттау тәртібі» айқындалды.

Басқару процестері үшін қызметтің түйінді көрсеткіштері

- ҚТК ӨҚ процестерінің тиімділігін басқарудың негізі болып табылады. ҚТК тиімділіктің драйвері болуы және компанияның стратегиялық мақсаттарына сәйкес келуі тиіс. ӨҚ басқару процесін төменде ұсынылатын ҚТК негізінде бағалау қажет:
Компанияларда қолданылатын қызметтің түйінді көрсеткіштері:

Бірінші басшы және оның бағыттар бойынша орынбасарлары	Өткен жылдың көрсеткішіне қатысты LTIF коэффициенті (жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттар коэффициенті)
	Жылдық жоспарға сәйкес корпоративтік стандарттарды енгізу, олардың тиімділігін талдау
	ӨҚ саласындағы тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды қаржыландырудың уақтылығы Проактивті процестерді/басқару құралдарын енгізу
Құрылымдық бөлімшелердің басшылары мен орынбасарлары	Оқиғалардың түпкілікті себептерін анықтау жөніндегі есептердің нәтижелері бойынша ұйымдастыру-техникалық іс-шараларды әзірлеу
	ӨҚ бойынша іс-шараларға арналған қаржылық шығындарды уақтылы және толық жыл сайынғы жоспарлау

	Бағынышты бөлімшеде белгілі бір мөлшердегі мінез-құлық қауіпсіздік аудитін жүргізу және қабылданған іс-әрекеттер
Желілік басшылар (қондырғы, учаске бастығы)	Әлеуетті қауіпті оқиғаларды анықтау және тіркеу ӨҚ басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі ұсыныстар ӨҚ басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі іс-шараларды іске асыру

- Аталған ҚТК ең төменгі талаптар болып табылады және толық болып табылмайды, тек әрбір ПК-нің бизнес ерекшеліктерін жеке көрсететін ерекше ҚТК әзірлеу үшін бағыттарды ғана белгілейді.

7-бөлім. Рөлдер мен өкілеттіктер

- Компанияның ӨҚ функциясының ұйымдық құрылымы ПК-ның масштабы мен оның құрылымын ескере отырып құрылады.
- ӨҚ бөлімшесінің ұйымдық құрылымын құру үшін рөлдерді бөлудің ұсынылатын үлгісі төменде келтірілген.

Ұйымдастырушылық құрылымның үлгілік рөлдері мен үлгісі, өзара іс-қимыл тәртібі

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі

ӨҚ, аудит және т.б. мәселелері жөніндегі бейінді комитет

ӨҚ, аудит және т.б. мәселелері жөніндегі бейінді комитет

Басқарма

Басқарма

Функцияларына өндірістік қауіпсіздік мәселелері кіретін комитет

Функцияларына өндірістік қауіпсіздік мәселелері кіретін комитет

Функциясына ӨҚ бойынша мәселелер кіретін басшы (CEO-1)

Функциясына ӨҚ бойынша мәселелер кіретін басшы (CEO-1)

Өндірістік қауіпсіздік

Өндірістік қауіпсіздік

Өндірістік қауіпсіздік

Өндірістік қауіпсіздік

Өрт қауіпсіздігі

Өрт қауіпсіздігі

Еңбекті қорғау

Еңбекті қорғау

Айрықша бағыт

Айрықша бағыт

Денсаулық сақтау

Денсаулық сақтау

«Самұрық-Қазына» қорының
тобы үшін өндірістік
қауіпсіздікті басқару
жөніндегі корпоративтік
стандартқа № 1 қосымша

Түпкілікті себептерді анықтаудың ұсынылатын әдістемелері

Түпкілікті себептерді анықтау теориясы.

Авариялар мен оқиғалар жарақаттарға, адамдардың өліміне, өнімнің жоғалуына, мүліктің зақымдануына әкеп соғатын жоспарланбаған оқиғалар ретінде түсіндірілуі мүмкін. Авариялар мен оқиғалардың туындау себептерін түсінбей оларды болдырмау өте қиын.

Себептердің 3 түрі бар:

- физикалық себебі;
- адами фактор немесе мінез-құлық себебі;
- жүйелік деңгейдің түпкі себептері.

Түпкілікті себептерді анықтау кезеңдері:

- деректер жинау;
- түпкілікті себептерді анықтау жөніндегі топты қалыптастыру;
- оқиғалардың бірізділігін жасау;
- қорғау жүйелерін анықтау;
- түпкі себептерді анықтау (әртүрлі әдістемелерді пайдалана отырып);
- ықтимал себептерді тексеру;
- ұсынымдар әзірлеу;
- есепті жасау;
- есепті қарау және ұсыну.

Оқиғалар тізбегін құру.

Оқиғаға байланысты оқиғалар осындай схемаға қараған кезде қандай оқиғалар болғанын және қашан болғанын тез анықтауға болатындай уақыт реттілігімен құрылады. Оқиғалар дәйектілігі - бұл тергеу тобын негізсіз қорытындылардан сақтайтын оқиға бойынша жиналған деректерді ұйымдастыру және ретке келтіру үшін тамаша құрал.

Бұл кезеңде ақпаратты жинау кезеңінде алынған деректерді дұрыс ұйымдастыру қажет. Ақпарат берудің хронологиялық тәртібін пайдаланудың

артықшылығы оның бейтарап болуында және қорытындыларға емес, фактілерге назар аударуға көмектесуде.

Қорғау жүйелерінің мысалдары.

Оқиғаның түпкілікті себептерін анықтауға кіріспес бұрын осы оқиға барысында іске қосылуы мүмкін қорғаныстың барлық мүмкін жүйелерін бағалау қажет. Қорғау жүйесі деп оқиғаның өзінің ықтималдығын немесе оның салдарының ауырлығын төмендететін кез келген бақылау жүйесі немесе техникалық құралдар түсініледі:

<u>Техникалық құралдар</u>	<u>Бақылау жүйелері және рәсімдер</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Авариялық тоқтату/ сигнал беру жүйелері 	<ul style="list-style-type: none"> • Өндірістік нұсқаулықтар
<ul style="list-style-type: none"> • Өртке қарсы жүйелер 	<ul style="list-style-type: none"> • Жұмыстарды қауіпсіз жүргізу әдістері (наряд-рұқсаттар)

Төменде оқиғалардың түпкі себептерін анықтау және осы әдістемелерді қолдану жөніндегі көптеген әдістемелердің екеуінің мысалы келтірілген:

- «Себептер ағашы» әдісі;
- «Бес неліктен» әдісі.

	«Себептер ағашы»	«Бес неліктен»
Деректерді жинау	Құрылымдық ұйымдастырылған процесс. Міндетті талап.	Оқиғаның ауқымына байланысты. Құрылымдық ұйымның төменгі дәрежесі. Деректерді жинау қажеттілігіне қарай жүзеге асырылады.
Түпкілікті себептерді анықтау тобын қалыптастыру	Топ міндетті түрде құрылады.	Оқиғаның ауқымына байланысты. Талдауды бір адам жүргізе алады.
Оқиғалар тізбегін құру	Міндетті түрде	Міндетті емес. Қажеттілігіне қарай жасалады.
Қорғау жүйелерін анықтау	Міндетті түрде	Міндетті емес. Қажеттілігіне қарай жасалады.
Ықтимал себептерді тексеру	Міндетті түрде	Міндетті емес. Қажеттілігіне қарай жүргізіледі.
Ұсынымдарды әзірлеу	Міндетті түрде	Міндетті түрде
Есеп жасау	Міндетті түрде	Міндетті түрде. Қысқаша есеп.
Есепті қарау және ұсыну	Міндетті түрде	Міндетті емес
Түпкі себептерді санақтау	Міндетті түрде	Міндетті түрде

«Себептер ағашы» әдісі кез келген оқиғаларды тексеру кезінде пайдаланылуы мүмкін, бірақ неғұрлым күрделі жағдайлар үшін қолданылады.

«Себептер ағашын» құру кезінде мынадай сұрақтарды пайдаланыңыз:

- Неге? Блокта көрсетілгендер неліктен болды?
- Қалай? Блокта көрсетілгендер қалай болды?
- Блокта көрсетілгендерді неліктен алдын ала анықтайды?
- Блокта көрсетілгендер болуы үшін қандай шарттар болуы тиіс?
- Блокта көрсетілгенге тағы не ықпал етуі мүмкін? (Алдыңғы оқиғаны тексеру бойынша қорытындыларды пайдаланбаңыз)
- Туындаған проблемаларды қалай топтастыруға немесе жіктеуге болады?

«Бес неліктен» әдісі күрделі емес жағдайлар үшін ғана қолданылады. Бұл әдіс «Себептер ағашының» жеңілдетілген нұсқасы. Қарапайым оқиғаларды талдау кезінде бір адамның немесе шағын топтың қолдануы үшін арнайы әзірленген және осы оқиғаның алдын алуға болатын бір немесе екі түбегейлі себептерді анықтауға назар мен күш-жігерді шоғырландыруды көздейді.

«Бес неліктен» әдісі бойынша ТАЛДАУДЫ мынадай кезендерге бөлуге болады:

- **Оқиға**

Оқиға

- ?

Неліктен?

Неліктен?

?

Неліктен?

Неліктен?

- **Неліктен?**

?

Неліктен?

?

- ?

?

Неліктен?

Неліктен?

?

?

Неліктен?

Неліктен?

- жойылуы оқиғаның алдын алуы мүмкін бір немесе екі негізгі себептерді анықтаңыз;

- Егер талдау барысында бірнеше «бұтақ» және бірнеше түпкілікті себептер пайда болатынын анықтасаңыз, бұл талдауды «Себептер ағашы» әдісін пайдалана отырып жалғастыру керек дегенді білдіреді.

«Себептер ағашы» әдісі бойынша талдауды мынадай кезеңдерге бөлуге болады:

- схеманың жоғарғы жағында бастапқы оқиғаны көрсетіңіз;
- бастапқы оқиғаның тікелей себебіне айналған екі немесе одан да көп әрекетті немесе шарттарды анықтаңыз;
- содан кейін логикалық ағаштың әрбір «бұтағын» соңына дейін пысықтап, бастапқы әрекеттерге немесе жағдайларға әкелуі мүмкін барлық физикалық және мінез-құлық себептеріне ми шабуылын жасаңыз. Бұл кезеңде «Неліктен?» деген сұрақ туындайды. Жауап беруге тиіс сұрақ былайша тұжырымдалады: «Бұл неліктен болуы мүмкін?»;
- Оқиғаның жүйелі факторлары табылғанға дейін осы ағашты отырғызуды жалғастырыңыз;
- Себептердің бірінші деңгейін анықтағаннан кейін сызба бойынша одан әрі төмен қарай, бұтақ соңынан әр бұтақтың соңына дейін қозғалыңыз;
- Әдетте бастапқыда бір немесе бірнеше физикалық себептер пайда болады, олардың артында бір немесе одан да көп адами себептер болады, одан кейін жүйелік деңгейде бір түпкі себеп пайда болады;
- Әрбір келесі сатыны қосқан кезде: «Бұл тікелей жоғарыдағы тікбұрышта көрсетілген оқиғаның немесе себептердің тікелей себебі болып табыла ма?»
- Әрбір тармақ үш жағдайда аяқталуы мүмкін:
  - түпкі себебі анықталды;
  - қалыпты жағдай анықталды;
  - ұсынылатын себеп оқиға факторы болып табылмайды.

Түпкілікті себептерді санаттау.

Түпкілікті себептерге талдау жүргізудің негізгі артықшылықтарының бірі оқиғалардың немесе жалпы өндірістік проблемалардың қайталанатын себептерін анықтау мүмкіндігі. Егер әрбір оқиғаны жеке-жеке қарайтын болсақ, онда түбегейлі себептер жеке алынған біржолғы сипаттағы проблемалар ретінде көрінеді. Оқиғалар бойынша деректер базасын жүргізу үрдістерді анықтауға мүмкіндік береді. Себептерді санаттауды әртүрлі өлшемдерді басшылыққа ала отырып жүргізуге болады: жабдық түрі бойынша, өндіріс қауіпсіздігін қамтамасыз ету элементі бойынша, өндірісті оңтайландыру процесінің элементі бойынша, материалдық шығын сомасы бойынша және т.б.:

- тәуекел дәрежесін бағалау;
- жұмыс жүргізудің нұсқаулықтары мен қауіпсіз әдістері;
- сапаны инспекциялау және бақылау;
- жобалау;

- профилактикалық жөндеу және жабдықтың қайтадан істен шығуы;
- адами фактор;
- оқыту;
- мердігерлік ұйымдардағы өндірістік қауіпсіздік;
- ақпарат беру;
- басшылықты, бақылауды және қолдауды жүзеге асыру;
- оқиғалар мен әлеуетті қауіпті жағдайларды тергеп-тексеру;
- авариялық жағдайлардағы іс-әрекеттер;
- табиғи құбылыстар;
- қауіптілігі жоғары жұмыстар.

Бұдан әрі әрбір санат үшін түсіндірме және мысалдар келтіріледі.

Түпкілікті себептер санаты	Түсіндірме	Түпкілікті себептерді тұжырымдау мысалы
Тәуекел дәрежесін бағалау	Тәуекел дәрежесі дұрыс түсініле ме? Тәуекел дәрежесін бақылау әдістері дұрыс қолданыла ма? Өндірістің қауіпті факторларын талдау процесімен байланысты проблемалар болды ма?	Тәуекел дәрежесін анықтау әдістемесі қолданылады немесе талап етілмейді.
Өндірістік нұсқаулықтар және жұмыстарды жүргізудің қауіпсіз әдістері	Жалпы және/немесе жергілікті нұсқаулықтар бар ма? Олар дұрыс қолданыла ма? Жұмыстарды жүргізудің қауіпсіз әдістері - отпен жасалатын жұмыстар, құлыптар мен жапсырмалар ілу, тұйық көлемдегі жұмыстар қолданыла ма?	Құлыптар мен жапсырмаларды ілу бойынша жұмыстарды жүргізу рәсімі жоқ. Нұсқаулықтар талаптарға жауап бермейді.
Жобалау	Жобалық құжаттама тексерілді ме? Бәрі де нормалар мен стандарттарға сәйкес келе ме?	Жобаны тексеру талап етілмейді.
	Жобалау кезінде «адами фактор» ескерілді ме?	Жоба «адами факторды» ескермейді.
Сапаны инспекциялау/ бақылау	Қажетті инспекциялар талап етіле ме және жүргізіледі ме? Дұрыс материалдар пайдаланыла ма? Олар дұрыс қолданыла ма? Инспекция кестесі бар ма және ол орындалып жатыр ма?	Жарамсыз материалдар пайдаланылады - материалдардың сәйкестігін анықтау жүйесі жоқ.

Профилактикалық жөндеу және жабдықтардың қайталанатын іркілістері	Техникалық қызмет көрсету бойынша ұсынылған жұмыстар не жасалған бағдарлама негізінде, не алдыңғы ақаулықтар тәжірибесі бойынша орындалды ма?	Профилактикалық техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды жүргізу бағдарламасы жоқ.
Адами фактор	Басқа жүйелердің нашар жұмыс істеуіне байланысты емес, мысалы, жеткіліксіз оқыту және жұмысты жоспарлау, сондай-ақ жабдықпен дұрыс жұмыс істемеу сияқты адамдардың дұрыс жұмыс істемеуінің басқа да себептері туралы айтылады.	«Адами фактор» жобалау кезінде ескерілмегендіктен, сигнализация түрлерінің айырмашылығы жоқ (бұл «Жобалау» немесе «Оқыту» санаттарына да қатысты болуы мүмкін).
Оқу	Осы оқиғаға қандай да бір дәрежеде әсер еткен оқудың жетіспеушілігі бар ма?	Жұмыскер оқу курсынан өтпеген, міндетті оқу курстарынан уақтылы өтуді қамтамасыз ету жүйесі жоқ.
Мердігерлік ұйымдардағы өндірістік қауіпсіздік	Тартылатын мердігерлік ұйымдардың компания талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ететін процесс бар ма?	Компания мердігерде ЕҚЖЕҚ бойынша құжаттаманың жүргізілуін бақыламайды.
Ақпаратты беру	Нұсқаулықтардың барлық талаптары жұмыскерлердің назарына жеткізіліп, оларға түсінікті бола ма? Ұсынымдар жұмыскерлердің назарына жеткізілді ме? Мұны растайтын фактілер бар ма? Қайта өңдеу жазбалары маңызды ақпаратты беру тәсілі ретінде пайдаланыла ма? Ақпаратты аударудың дұрыстығын қамтамасыз ететін жүйелер бар ма?	Қайта өңдеу жазбаларын жасау бойынша талап жоқ. Нұсқаулықтың талаптары түсініксіз. Нұсқаулықтарды білуді бақылау процесі жоқ.
Басшылықты, бақылауды және қолдауды жүзеге асыру	Басшылық жағдайдың ауқымды көрінісін қамтамасыз ете ала ма? Басшылық персоналдан өз әрекеттері үшін жауапкершілікті талап ете ма? Басшылық тарапынан тексерулер жүргізіледі ме? Басшылық ұжымдық жұмысты қолдайды ма?	Жұмыстарды жеткіліксіз жоспарлау. Басшы не болып жатқанын білген жоқ.

Оқиғалар мен әлеуетті қауіпті жағдайларды тексеру	Алдыңғы оқиғаны немесе әлеуетті қауіпті жағдайды тергеу нәтижелері бойынша жасалған ұсынымдар кезекті оқиғаны болдырмауға бола ма? Алдыңғы оқиғаға тергеу жүргізбеу келесі оқиғаның салдарын ушықтырды ма?	Әлеуетті қауіпті жағдайларға тергеу жүргізу туралы талаптар жоқ.
Персоналдың авариялық жағдайлардағы іс-қимылы	Авариялық-құтқару іс-шаралары оқиға ауқымына қандай да бір әсер етті ме? Неғұрлым тиімді авариялық-құтқару іс-шараларының көмегімен аварияны тез бақылауға алуға немесе жоюға болар ма еді?	Көмірсутектердің тұтануын сөндіруге өрт сөндіру қызметінің персоналын даярлауды қамтамасыз ететін жүйе жоқ.
Табиғи құбылыстар	Бұл санат табиғи сипаттағы форс-мажорлық жағдайларды қамтиды: су тасқыны, жер сілкінісі, дауыл, торнадо және т.б.	
Қауіптілігі жоғары жұмыстар (жер жұмыстары, от жұмыстары, РнВ, газ қауіпті жұмыстар және т.б.)?	Рұқсат беру құжаты алынды ма? Жұмыс басталар алдында нұсқау толық көлемде орындалды ма? Барлық дайындық шаралары орындалды ма? Жұмысты орындау үшін жеке және ұжымдық қорғану құралдарымен қамтамасыз етілген бе?	Бақылау мен түсінікті талаптардың болмауы. Жеке және ұжымдық қорғану құралдарымен қамтамасыз етілмеуі.

Түпкілікті себептерді жою жөніндегі іс-шараларды әзірлеу.

Тексеру тобы тексеру барысында анықталған барлық түпкілікті себептер мен қауіпті жағдайларды жою жөніндегі ұсынымдарды немесе іс-шаралар жоспарын әзірлеуге тиіс.

Ұсынымдарды жасаған кезде ұсынылған рәсімді орындаңыз:

Процесс барысында анықталған барлық түпкілікті себептердің тізбесін жасап, оларды санаттар бойынша жазыңыз;

Осы оқиғаға үлкен әсер еткен ең маңызды себептерді анықтаңыз. Егер осы себептер жойылса, онда болашақта осындай оқиғалардың қайталану ықтималдығы айтарлықтай төмендетіледі немесе толығымен жойылады. 5-10 түпкілікті себептердің болуы күрделі жағдайлар үшін қалыпты жағдай болып табылады. Осы себептердің 2-уі немесе 3-уі оқиға болу ықтималдығына анағұрлым күшті әсер етуі мүмкін.

Болашақта оқиғаның қайталануын болдырмау жөніндегі іс-шаралар жоспарын әзірлеңіз. Мысалы, егер оқиғаның себебі ұқсас жабдықтың басқа бөліктерінде болуы мүмкін конструкцияның ақаулары болып табылса, онда іс-шаралар жоспары ұқсас проблемаларды анықтау кезеңін және тиісті сақтық шараларын енгізуді қамтитын болады.

Түбегейлі себептердің тізбесіне сәйкес ұсыныстар жасаңыз. Кейбір іс-шаралар бірден бірнеше себептерді жоюы мүмкін. Сондықтан түбегейлі себептерді әрқашан кешенді түрде қарастыру ұсынылады.

Ұсыным айқын және түсінікті болуы тиіс. Ағылшын тілінде бұл ұғымды «SMART» сөзімен білдіруге болады, оны біздің жағдайда аббревиатура түрінде көрсетуге болады, оның әрбір әрпі белгілі бір мағынасы бар сөзді білдіреді:

- **Specific** – нақтылық – ұсыным нақты не істеу керектігін білдіре ме? Егер сізге осындай ұсыным берілсе, сізден не қалайтынын түсінер едіңіз?
- **Measurable** – орындалуды қадағалау мүмкіндігі – ұсынымның орындалатынын анықтауға мүмкіндік беретін қандай да бір сандық көрсеткіштер бар ма?
- **Accountable** – жеке жауапкершілік – ұсынымда оның белгіленген мерзімде орындалуына жауапты тұлға көрсетіле ме?
- **Relevant** – сапа – түзету шарасы оқиғаның қайталану ықтималдығын болдырмайды ма немесе айтарлықтай төмендетеді ме? Жалпы осы шараны жүзеге асыру қаншалықты нақты, оның шығындар тұрғысынан экономикалық рентабельділігі қандай, оны іске асыру үшін техникалық және практикалық мүмкіндіктер қандай? Оны іске асыру нәтижесінде қандай проблемалар туындайды? Ұсыным өндіріс пен персоналдың жұмысына әкелуі мүмкін әдейі емес теріс салдарды анықтау мәніне бөгде адамның (яғни топтың құрамына кірмейтін) тәуелсіз сараптамасына ұшырады ма?
- **Time Limits** – орындау мерзімі – белгіленген орындау мерзімі ақылға қонымды шекте ме?

«Самұрық-Қазына» қорының тобы үшін өндірістік қауіпсіздікті басқару жөніндегі корпоративтік стандартқа № 2 қосымша

Өндірістік қауіпсіздік саласындағы нәтижелерге қол жеткізгені үшін портфельдік компанияларды «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының жыл сайынғы номинациясымен марапаттау тәртібі

Жалпы ережелер

- ӨҚ саласында ПК нәтижелеріне қол жеткізгені үшін «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының жыл сайынғы номинациясын өткізудің негізгі мақсаттары:
  - Қор компаниялары тобының кәсіпорындарында қауіпсіздік мәдениетінің деңгейін арттыру;
  - өндірістік жарақаттану деңгейін төмендету;
  - ПК ӨҚ саласындағы нәтижелері үшін материалдық емес көтермелеу;
  - ӨҚ саласындағы міндеттерді сапалы және тиімді орындауға барлық жұмыскерлердің мүдделілігін арттыру;
  - портфельдік компаниялардың ӨҚ қызметтері жұмыскерлерінің ӨҚ саласындағы еңбек нәтижелеріне мүдделілігін арттыру.
    - «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының жыл сайынғы номинациясын ӨҚ саласында нәтижелерге қол жеткізгені үшін I орын түрінде беру жыл сайын есепті күнтізбелік жылдың деректері негізінде жүргізіледі.
    - Тәртіп бойынша есепті күнтізбелік жылда ӨҚ саласында нәтижелерге қол жеткізгені үшін көтермелеу көзделген.
    - ӨҚ саласында нәтижелерге қол жеткізгені үшін Қор Басқармасы төрағасының номинациясын беру мынадай мәселелер бойынша бағалаудың бірыңғай белгіленген критерийлері негізінде жүргізіледі:
      - еңбек қызметі процесінде жұмыскерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, өмірі мен денсаулығын сақтау;
      - үздік халықаралық практикаларға негізделген ӨҚ саласындағы стандарттарды әзірлеу және енгізу;
      - ӨҚ саласында әртүрлі проактивті құралдарды қолдану, озыңқы индикаторлар мониторингі;
      - ӨҚ бойынша нәтижелілік (кешігетін индикаторлар).

Өткізу тәртібі

- Номинациялар беру рәсімін ұйымдастыруға және жүргізуге Қордың еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторы жауапты.

Қордың еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторы есепті күнтізбелік жыл аяқталғаннан кейін 15 күннен кешіктірмей «Самұрық-Қазына» АҚ еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторының мекенжайына жіберілуі тиіс есепті күнтізбелік жыл үшін ПҚ ұсынған деректерге сәйкес бағалаудың бірыңғай белгіленген критерийлері негізінде Қордың еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторы қорытынды шығаруды және номинацияланатын ПҚ айқындауды жүзеге асырады (№ 1 кесте). «Самұрық-Қазына» АҚ еңбекті қорғау және өндірістік қауіпсіздік секторының жұмыскерлері деректерді растайтын құжаттарды іріктеп сұратуға құқылы.

- «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының ӨҚ саласындағы нәтижелерге қол жеткізгені үшін номинациясын тапсыру «Самұрық-Қазына» АҚ-ның ӨҚ қамтамасыз ету саласындағы жылдық қорытынды кеңесі барысында немесе ӨҚ бойынша жыл сайынғы Форум барысында өткізіледі.

Жеңімпаздарды марапаттау және көтермелеу

- ӨҚ саласында үздік нәтижелерге қол жеткізген портфельдік компания үшін мынадай марапат түрі белгіленеді:
- Бірінші орын – «Самұрық-Қазына» АҚ Басқарма төрағасының Құрмет грамотасы, I орын үшін плакетка.

Бағалау өлшемшарттары

Бағалау өлшемшарттары	Балдар
<i>Үздік әлемдік практикаға негізделген ІНҚ, цифрлық шешімдердің болуы:</i>	
<i>Өндірістік қауіпсіздік саясаты</i>	<i>+1</i>
<i>Өмірлік маңызды ережелер</i>	<i>+1</i>
<i>Оқиғаларды хабарлау және тексеру рәсімі</i>	<i>+1</i>
<i>Көлік қауіпсіздігін басқару жөніндегі стандарт</i>	<i>+1</i>
<i>Тәуекелдерді басқару және бағалау жөніндегі стандарт</i>	<i>+1</i>
<i>Мердігерлік ұйымдарды басқару жөніндегі стандарт</i>	<i>+1</i>
<i>Өрт қауіпсіздігі жөніндегі стандарт</i>	<i>+1</i>
<i>Өндірістік қауіпсіздікті басқару жүйесі бойынша нұсқаулық</i>	<i>+1</i>
<i>Қауіпсіздікті, ықтимал қауіпті оқиғаларды, қауіпті жағдайларды, қауіпті іс-қимылдарды мінез-құлықтық байқауларды тіркеу рәсімі</i>	<i>+1</i>
<i>Қауіпсіз емес жағдайда немесе жұмыс жүргізген жағдайда жұмысты тоқтату құқығын регламенттейтін құжат (стоп-карта)</i>	<i>+1</i>
<i>Жұмыскерлердің қауіпсіз мінез-құлқын уәждеудің (көтермелеудің/ ынталандырудың) регламенттелген бағдарламасы</i>	<i>+1</i>
<i>Өндірістік қауіпсіздік (ҚТК) бойынша қойылған мақсаттарға қол жеткізудің мақсаттары, міндеттері және нысаналы көрсеткіштері</i>	<i>+1</i>

<i>Цифрлық платформалардың/ мобильді қосымшалардың болуы</i>	<i>+1/+1</i>
<i>Қолданыстағы Vision Zero тұжырымдама сертификатының болуы</i>	<i>+1</i>
<i>* Портфельдік компаниядағы басқа да қолданыстағы ІНҚ жағдайында тізбе толықтырылуға тиіс</i>	
<i>ПК корпоративтік орталығында қолданыстағы ISO 45001 сертификатының болуы</i>	
<i>бар</i>	<i>+1</i>
<i>жоқ</i>	<i>+0</i>
<i>ЕТҰ-ның портфельдік компаниялардың корпоративтік орталықтары жұмыскерлері тарапынан ішкі көшпелі аудитпен/ тексерулермен қамту %</i>	
<i>10 - 20%</i>	<i>+0</i>
<i>21 - 45%</i>	<i>+1</i>
<i>46 - 70%</i>	<i>+2</i>
<i>≥ 71%</i>	<i>+3</i>
<i>Портфельдік компанияның корпоративтік орталығын тексеру шеңберінде анықталған санға қатысты жойылған сәйкессіздіктер санының қатынасы (оларды жою мерзімі күнтізбелік жылдың 31 желтоқсанына жақындады)</i>	
<i>0-30%</i>	<i>+0</i>
<i>31%-60%</i>	<i>+1</i>
<i>61%-80%</i>	<i>+2</i>
<i>81%-90%</i>	<i>+3</i>
<i>91%-100%</i>	<i>+4</i>
<i>ПК жұмыскерлерінің саны</i>	
<i>0 - 500</i>	<i>+1</i>
<i>500 - 5000</i>	<i>+2</i>
<i>5001 - 17000</i>	<i>+3</i>
<i>17001 - 22000</i>	<i>+4</i>
<i>> 22001</i>	<i>+5</i>

<i>Жұмыскерлердің жалпы санына жүргізілген ҚМА/ҚМБ/ҚМД саны</i>	
0	
0,01 - 0,1	
0,11 - 1,0	+0
1,1 - 1,5	
>1,5	
	+1
	+3
	+4
	+5
<i>Жұмыскерлердің жалпы санына анықталған ықтимал қауіпті оқиғалардың саны</i>	
0	
0,01 - 0,1	
0,11 - 1,0	+0
1,1 - 1,5	
>1,5	
	+1
	+3
	+4
	+5
<i>Жұмыскерлердің жалпы санына анықталған қауіпті әрекеттер саны</i>	
0	
0,01 - 0,1	
0,11 - 1,0	+0
1,1 - 1,5	
>1,5	
	+1
	+3
	+4
	+5
<i>Жұмыскерлердің жалпы санына анықталған қауіпті жағдайлардың саны</i>	

0	
0,01 - 0,1	
0,11 - 1,0	+0
1,1 - 1,5	
>1,5	
	+1
	+3
	+4
	+5
<i>Жұмыскерлердің жалпы санына жұмысты тоқтату саны</i>	
0	
0,01 - 0,1	
0,11 - 1,0	+0
1,1 - 1,5	
>1,5	
	+1
	+3
	+4
	+5
<i>IOSH курсы бойынша оқудан өткен CEO-1 деңгейі басшыларының және еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтері жұмыскерлерінің %</i>	
0-10%	+1
11-30%	+2
31-60%	+3
61-90%	+4
>90%	+5
<i>NEBOSH курсы бойынша оқудан өткен CEO-1 деңгейі басшыларының және еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қызметтері жұмыскерлерінің %</i>	
0-10%	+1
11-30%	+2
31-60%	+3
61-90%	+4
>90%	+5

<i>ПК жүргізушілерінің жалпы санына шаққанда defensive driving курсы бойынша оқудан өткен жүргізушілердің %</i>	
<i>0-10%</i>	<i>+1</i>
<i>11-30%</i>	<i>+2</i>
<i>31-60%</i>	<i>+3</i>
<i>61-90%</i>	<i>+4</i>
<i>>90%</i>	<i>+5</i>
<i>ПК корпоративтік орталықтарының жұмыскерлері өткізген, хаттамалармен ресімделген ӨҚ бойынша өткізілген кеңестердің саны</i>	
<i>1-5</i>	<i>+0</i>
<i>6-10</i>	<i>+1</i>
<i>11-15</i>	<i>+2</i>
<i>>15</i>	<i>+3</i>
<i>ӨҚ бойынша жоспардың орындалуы %</i>	
<i><60%</i>	<i>+0</i>
<i>60-70%</i>	<i>+1</i>
<i>71-95%</i>	<i>+2</i>
<i>96-100%</i>	<i>+3</i>
<i>Fatality Accident Rate – FAR (Өлім-жітім жағдайларының коэффициенті) өткен жылғы көрсеткішпен салыстырғанда</i>	<i>Еңбек қызметіне байланысты адам өлімімен аяқталған жазатайым оқиғалардың болуымен ПК номинанттарының қатарынан шығару</i>
<i>Lost Time Injury Frequency – LTIF (Жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттар коэффициенті) өткен жылғы көрсеткішпен салыстырғанда</i>	
<i>коэффициент = 0</i>	<i>+10</i>
<i>30%-дан астам төмендеу</i>	<i>+7</i>
<i>20%-дан астам төмендеу</i>	<i>+5</i>
<i>11-19%-ға төмендеу</i>	<i>+2</i>
<i>6-10%-ға төмендеу</i>	<i>+1</i>
<i>1-5%-ға төмендеу</i>	<i>+0</i>
<i>өткен жылмен салыстырғанда коэффициенттің ұлғаюы</i>	<i>-10</i>

<i>Motor Vehicle Crash Rate – MVCR (Жол-көлік оқиғаларының коэффициенті) өткен жылғы көрсеткішпен салыстырғанда</i>	
<i>коэффициент = 0</i>	<i>+10</i>
<i>30%-дан астам төмендеу</i>	<i>+7</i>
<i>20%-дан астам төмендеу</i>	<i>+5</i>
<i>11-19%-ға төмендеу</i>	<i>+2</i>
<i>6-10%-ға төмендеу</i>	<i>+1</i>
<i>1-5%-ға төмендеу</i>	<i>+0</i>
<i>өткен жылмен салыстырғанда коэффициенттің ұлғаюы</i>	<i>-10</i>
<i>Ауыр жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендер санының азаюы</i>	
<i>30%-дан астам төмендеу</i>	<i>+4</i>
<i>20%-дан астам төмендеу</i>	<i>+3</i>
<i>10-20%-ға төмендеу</i>	<i>+2</i>
<i>5-10%-ға төмендеу</i>	<i>+1</i>
<i>0-5%-ға ұлғайту</i>	<i>+0</i>
<i>5%-дан астам ұлғаю</i>	<i>-10</i>